

VASA UNIVERSITET

Enheten för marknadsföring och kommunikation

Magisterprogrammet för språkexpertis i ett specialiserat samhälle

Minttu Lehmann

Livet är fucked up, so what. Big news. Crocodile tears.

Språkväxling i Martin Jerns roman *Svensk synd*

Avhandling pro gradu i svenska språket

Vasa 2020

INNEHÅLL	
TABELLER	2
FIGURER	2
SAMMANFATTNING	3
1 INLEDNING	5
1.1 Syfte	7
1.2 Material	9
1.2.1 Författaren Martin Jern	9
1.2.2 Romanen <i>Svensk synd</i>	10
1.3 Metod	11
2 SPRÅKVÄXLING	13
2.1 Definition av språkväxling	14
2.2 Språkväxling i litteratur	15
2.2.1 Analysmodeller för språkväxling i litterära texter	16
2.2.2 Tidigare forskning i språkväxling och litterär flerspråkighet	22
2.3 Engelskans roll i Sverige och språkväxling i svensk litteratur	25
3 AFFEKTIVA UTTRYCK OCH SEKUNDÄRA INTERJEKTIONER	27
3.1 Att signalera affekt	27
3.2 Interjektioner	28
3.3 Tabubelagda ord	31

4 SPRÅKVÄXLING I ROMANEN <i>SVENSK SYND</i>	35
4.1 Språkväxlingens form, frekvens och markering	35
4.2 Kommunikativ kontext	42
4.3 Språkväxlingens litterära funktioner	45
5 SPRÅKVÄXLING I AFFEKTIVA UTTRYCK	47
5.1 Positiva impulsjoner	48
5.2 Negativa impulsjoner	51
5.3 Skällsord	53
5.4 Smeknamn	58
6 SLUTDISKUSSION	62
LITTERATUR	65
TABELLER	
Tabell 1. Svenska Akademiens sex betydelsegrupper för interjektioner	29
Tabell 2. Thorells (1977) fyra betydelsegrupper för interjektioner.	30
Tabell 3. Språkväxling på andra språk än engelska	37
FIGURER	
Figur 1. Erikssons och Haapamäkis modell för analys av litterär flerspråkighet	18
Figur 2. Landqvist och Björklunds föreslag till analysmodell av kontextuella faktorer	20
Figur 3. Erikssons och Haapamäkis reviderade analysmodell	21
Figur 4. De engelska språkväxlingssekvensernas form i materialet	36

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Minttu Lehmann
Pro gradu tutkielma:	<i>Livet är fucked up, so what. Big news. Crocodile tears</i> språkväxling i Martin Jerns roman <i>Svensk synd</i>
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Koulutusohjelma:	Kieliasiantuntijuus erikoistuneessa yhteiskunnassa - maisteriohjelma
Oppiaine:	Ruotsin kieli
Valmistumisvuosi:	2020
Työn ohjaaja:	Karita Mård-Miettinen

TIIVISTELMÄ:

Tutkielmassani tarkastelen kielenvaihtoa ruotsinkielisessä kaunokirjallisessa teoksessa keskittyen pääasiassa tunnepitoisiin ilmauksiin. Valitsemani kirja on Martin Jernin vuonna 2014 julkaistu ruotsinkielinen kirja, *Svensk synd*. Valitsin kirjan sen perusteella, että alkuperäisteos on ruotsinkielinen, ja teos sisältää runsaasti kielenvaihtoa. Tutkimuksessani hyödynsin pääasiassa kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä kuvaillessani erilaisia kielenvaihtotapauksia. Kielenvaihdon analysoinnissa hyödynsin Erikssonin ja Haapamäen (2011) kirjallisen monikielisyyden analyysimallia.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia muotoja kielenvaihtelu voi saada kaunokirjallisessa teoksessa ja millaisia tehtäviä kielenvaihtelulla on valitsemassani teoksessa. Lisäksi halusin tarkastella millaiset tunnepitoiset ilmaukset ovat yleisimpiä kielenvaihdon kohteita.

Tutkimuksessani selvisi, että kirjassa suurin osa kielenvaihdosta tapahtuu englannin kieleen. Suurinta osaa kielenvaihdosta ei ollut merkitty esimerkiksi typografisilla merkeillä tai kääntämällä kielenvaihtoa ruotsin kielelle, eikä kielenvaihtoa ollut useinkaan mukautettu ruotsin kieleen. Kielenvaihdon tehtäväksi nousi mm. kirjan hahmojen erottelu, autenttisen nuorisokieleen kuvaaminen ja tyylillisinä ilmaisuina toimiminen.

Tunnepitoisten kielenvaihtotapausten tarkastelussa selvisi, että kielenvaihtoa käytetään kirjassa eniten ilmaisemaan negatiivisia tuntemuksia, kuten vihaa ja ärsytystä. Suurin osa tunnepitoisista ilmauksista oli negatiivisia huudahduksia, joihin kuuluivat erilaiset kiro sanat.

AVAINSANAT: Språkväxling, flerspråkighet, affektiva uttryck

1 INLEDNING

Språk är ett mångsidigt kommunikationsmedel som används för att förmedla olika slags meddelanden, uttrycka känslor och förstärka sin identitet. Flerspråkighet är ett centralt fenomen i dagens samhälle. Trots att flerspråkighet inte på något sätt är ett nytt fenomen är det ändå aktuellt med tanke på att världen hela tiden blir mer globaliserad. Det finns ökande rörlighet till exempel genom att människor flyttar mellan länder. Tack vare den framåtskridande teknologin är det också lättare att kommunicera med människor som kommer från olika delar av världen och som talar olika språk. (Musk & Wedin 2010: 12; Kalliokoski 2009: 9)

En stor del av världens befolkning kan anses vara flerspråkig. Var tredje person pratar varje dag två eller flera språk (Kalliokoski 2009: 9). Speciellt engelskans roll i dagens samhälle är markerad. Engelskan har tagit rollen som så kallad *lingua franca*. *Lingua franca* är en term som används för att markera ett språk som används som kontaktspråk bland människor som inte har samma modersmål (Jenkins 2007 :1). I Sverige har det varit obligatoriskt att studera engelska i skolan sedan 1960-talet (Edlund & Hene 2007: 19). I Finland å andra sidan är det obligatoriskt att studera två språk utöver modersmålet (dvs. skolspråket) i grundskolan. Det ena av de obligatoriska språken är det andra inhemska språket. Engelska språket är det överlägset mest populära valet som främmande språk i grundskolan trots att man i många skolor kan välja till exempel tyska, franska eller ryska (SUKOL 2020).

Engelskans viktiga roll i dagens samhälle syns även i litteraturen. Nuförtiden är det inte ovanligt att se ord och uttryck på främmande språk (speciellt engelska) i alla delar av språket (Kotsinas 2003: 246). Enligt Jonsson (2010) har det blivit vanligare att se inslag på andra språk i svenska romaner, även i en rad uppmärksammade romaner (Jonsson 2010: 130). Språkväxling är ett språkligt fenomen där språk inklusive olika varieteter blandas (Eriksson & Haapamäki 2011: 45). Språkväxling i litteratur skiljer sig från språkväxlingen i talat språk eftersom skribenten har mer tid att tänka på sitt ordval än den som talar och vill hålla sitt tal

flytande. I tal kan det hända att man använder ord från andra språk om det är det första som man kommer på.

Jag anser att språkväxling i litteratur är ett intressant fenomen eftersom författare har tid att fundera över sina ordval och på det sättet möjlighet att producera enspråkig text men trots det väljer att språkväxla. Själv anser jag att språkväxling ger autenticitet till litteratur speciellt om språkmiljön i böcker är flerspråkig eller om boken är en ungdomsroman och karaktärerna är tonåringar som har tendens att språkväxla (Kotsinas 2003: 246). Men jag anser också att det kräver mod av författaren att språkväxla mycket i litteratur eftersom då avgränsar man sin målgrupp till de människor som är flerspråkiga och förstår de använda språken. Visst kan författaren inkludera översättningar av språkväxlingen i verket men det verkar inte vara så vanligt och verkar inte heller hända konsekvent åtminstone med engelska inslag (Storås 2015; Elenius 2018).

I min avhandling pro gradu undersöker jag språkväxling i ett skönlitterärt verk. Jag valde att granska en ungdomsroman som innehåller mycket språkväxling. Jag granskar språkväxling i sin helhet genom att använda Eriksson och Haapamäkis (2011) analysmodell som jag kommer att presentera närmare i kapitel 2.2.1, men jag kommer även att granska separat och mer ingående språkväxling av affektiva uttryck. Det verkar vara ganska vanligt att språkväxla med känsloladdade ord och uttryck (dvs. affektiva ord och uttryck) i ungdomsspråk och ungdomslitteratur (Storås 2015: 71). Därför ansåg jag att det är intressant att granska mer ingående just denna aspekt och ta reda på hurdana känslor som uttrycks genom språkväxling i en roman. Ett exempel på ett affektivt uttryck är svordomar vilka oftast förmedlar sådana känslor som vrede eller ilska. Jag kommer att diskutera affektiva uttryck mer ingående i kapitel 3.

Forskare har olika uppfattningar om vad som egentligen är språkväxling och hur det skiljer sig från låneord och kodväxling. Med kodväxling syftar man ofta på talat språk och med lånord kan man även syfta på ord som har accepterats som officiella svenska ord, men som

ursprungligen har lånats från ett annat språk. Eftersom jag i denna avhandling kommer att undersöka litterära verk och inte kommer att granska lånord som har accepterats som officiella svenska så upplevde jag utgående från detta termen språkväxling som den mest passande för min forskning. (Edlund & Hene 2007: 25; Kovács 2009: 25; Eriksson & Haapamäki 2011: 45)

Jag fick idén till denna avhandling när jag gjorde min kandidatavhandling om språkväxling i svenska bloggtexter (Lehmann 2018). Jag tyckte att det var intressant hur mycket språkväxling till engelskan det fanns i bloggtexterna. Flera sådana ord som har en motsvarighet på svenska hade ändå skrivits på engelska. Jag tycker att språkväxling är ett intressant fenomen och därför vill jag fortsätta med att undersöka samma tema. Det finns redan flera undersökningar om språkväxling i litteratur därför valde jag att fokusera även på språkväxling i affektiva uttryck.

1.1 Syfte

Syftet med min avhandling pro gradu är att klargöra hur och i uttryckandet av hurdana känslor författaren Martin Jern använder språkväxling i sin roman *Svensk synd*. Jag studerar sekvenser med språkväxling med fokus på affektiva språkväxlingssekvenser. Som språkväxlingssekvens räknas allt från ett enstaka ord till flertal meningar på andra språk än svenska. Avsikten är att få veta hurdan språkväxling det förekommer i romanen och hur funktionen med språkväxlingen kan tolkas. Dessutom vill jag veta i hurdana affektiva uttryck författaren språkväxlar och i uttryckandet av hurdana känslor. Jag kommer att analysera språkväxlingen i boken med hjälp av Eriksson och Haapamäkis (2011) analysmodell för litterär flerspråkighet i kapitel 4. Efter det kommer jag att diskutera språkväxlingen av affektiva uttryck närmare i kapitel 5.

Jag har bestämt mig för att använda mig av Grosjeans definition av kodväxling (1982: 308) i min definition av språkväxling. Enligt Grosjeans definition kan en kodväxlingssekvens ha vilken omfattning som helst (ett ord, en fras, en mening) och det innebär ett fullständigt byte till ett annat språk. Jag kommer att ta endast sådana fall i beaktande där språkväxlingssekvensen inte har accepterats som officiella svenska ord, men jag kommer även att presentera några exempel av språkväxling som har morfologiskt anpassats till svenskan till exempel genom att ge språkväxlingsordet en svensk böjningsform.

Som jag nämnde redan i inledningen så anser jag att det är intressant när författaren bestämmer sig för att ha mycket språkväxling i sina böcker utan att översätta språkväxlingen eller förklara språkväxlingssekvenser på bokens huvudspråk. Jag anser att författaren på det sättet visar att hen antar att läsaren förstår språkväxlingen. Därför tycker jag att det är intressant att studera språkväxling i litteratur och se hur mycket och med hurdana sekvenser författaren språkväxlar.

Mina forskningsfrågor är:

- Hurdan språkväxling finns det i Jerns roman *Svensk synd*?
- Hur och i hurdana sammanhang förekommer språkväxling i romanen *Svensk synd*?
- Hur kan syftet med språkväxlingen i Jerns roman *Svensk synd* tolkas?
- Med hurdana affektiva uttryck språkväxlar Jern i romanen *Svensk synd*?

Mitt antagande är att språkväxlingen sker speciellt till engelska eftersom det finns ett stort inflöde av engelska ord i svenska språket (Kotsinas 2003: 246). Dessutom antar jag att språkväxling förekommer mest i dialoger lika som i till exempel Erikssons och Haapamäkis (2017) undersökning på Kjell Westös romaner och att språkväxlingens främsta funktion är att skapa autenticitet, i detta fall så att språkväxlingen skapar en illusion av realistiskt ungdomsspråk. Mitt antagande angående affektiva uttryck är att det är vanligast att språkväxla när man vill uttrycka känslor som ilska och vrede. Mitt antagande baserar sig på

tidigare forskning om språkväxling i ungdomslitteratur (Storås 2015) där det framkom att det är vanligt att språkväxla i ungdomslitteratur speciellt inom svordomsanvändningen (Storås 2015: 71).

1.2 Material

Undersökningsmaterialet består av språkväxlingssekvenser i boken *Svensk synd* av Martin Jern. Jag har boken som e-bok och e-boken innehåller 211 sidor. Språkväxlingssekvenser har jag excerperat genom närläsning av boken och markerandet av språkväxlingssekvenser. Jag läste boken flera gånger och kontrollerade att jag hade tagit med alla språkväxlingssekvenser i analysen. I boken finns 236 meningar som innehåller språkväxling eller är helt skrivna på ett annat språk än på svenska.

Boken *Svensk synd* har publicerats år 2014 i Stockholm. Författaren Martin Jern är svensk och boken är hans tredje bok. Boken är en thriller för ungdomar men innehåller även komiska drag.

1.2.1 Författaren Martin Jern

Martin Jern är född 1978 och levde sin barndom både i Sverige och i USA. För tillfället bor han i Malmö, men drömmer om att flytta till Los Angeles (Rabén & Sjögren 2020). Hans första bok heter *Så värt* och den publicerades år 2007. År 2011 publicerades hans andra roman *Affektion* och år 2014 hans tredje roman *Svensk synd*. Hans tre första romaner är alla ungdomsromaner. År 2019 utkom Jerns första barnbok som heter *Spökjägare*. (Lilla Pirat Förlaget, 2019)

Jern är även filmskapare och filmer som *Fjorton suger* och *Odjuret* har hans handstil över sig. Han är CEO i produktionsbolaget Dansk Skalle som gör långfilm (Rabén & Sjögren

2020). Jern har även skrivit och producerat manuskript till filmversionen av Ingelin Angerborns verk *Rum 213*. (Lilla Pirat Förlaget, 2019)

1.2.2 Romanen *Svensk synd*

Bokens huvudkaraktär är en fjortonårig pojke som heter Otto. Historien börjar när Otto och hans mamma hamnar i en liten by som heter Ryda när de är på flykt från Ottos våldsamma far. De har flyttat runt i Sverige i flera år men alltid blivit hittade av Ottos far. Duon slår sig ner på ett motell i Ryda och bestämmer att den lilla byn kanske skulle kunna vara det perfekta gömstället från Ottos farliga far. De gör sig hemmastadda på motellet. Otto märker snabbt att det finns någonting konstigt med den lilla byn. Invånarna är hjärntvättade av en kristen sekt. De som inte är en del av den kristna sekten blir trakasserade av sektens medlemmar. Medlemmarnas synsätt är att de som inte är med i sekten är syndare som ska omvändas eller pinas. När en av Ottos nya kompisar plötsligt tar livet av sig genom att ställa sig framför tåget vill Otto veta om de hjärntvättade kristna har någonting att göra med händelsen och han börjar undersöka saken tillsammans med sina kompisar.

I romanen finns det en mörk och orolig stämning. Trots att boken är en ungdomsroman så passar den också för vuxna läsare. Även om romanens handling kan låta ganska ångestskapande och boken innehåller mycket svåra teman som våld i hemmet så innehåller romanen också drag av sådana teman som kärlek, adaptation och vänskap. Romanens berättare är Otto och boken är skriven i jag-form och fokuserar mycket på Ottos tankar.

Orsaken till att jag valde just den här boken för min undersökning är att den innehåller mycket språkväxling. Boken rekommenderades till mig av min lärare när jag försökte hitta en passlig roman för min avhandling. Romanens huvudkaraktär Otto använder mycket engelska i sina repliker och då han tänker, men det finns mycket språkväxling i boken också i andra sammanhang. Även om engelska är det vanligaste språket det växlas till i boken så finns det också några fall där växlingen sker till andra språk, som till exempel spanska och latin.

1.3 Metod

Avhandlingens metod är kvalitativ med kvantitativa drag. I kvalitativ forskning samlas data genom till exempel intervjuer eller verbala analysmetoder av textmaterial (Patel & Davidson 2011: 14). Kvantitativa metoder används för att analysera uppgifter som kan ges i siffror (Eliasson 2013: 28). I denna avhandling samlas information ur textmaterial, det vill säga ur Martin Jerns roman *Svensk synd*. Kvalitativ forskning fokuserar på att upptäcka företeelser, att tolka och förstå olika innebörder och att beskriva uppfattningar (Patel & Davidson 2011: 105). I min avhandling fokuserar jag mest på att beskriva språkväxlingen i romanen och att upptäcka och tolka språkväxlingens funktioner enligt mina egna observationer och därför kan min avhandling anses vara en kvalitativ undersökning. De kvantitativa drag jag har i min avhandling är att jag räknar förekomsten av språkväxling för att kunna få en uppfattning av hur frekvent språkväxlingen är. Jag har även använt klassificering genom att kategorisera affektiva uttryck i olika kategorier, och räknat förekomsten av dem. Klassificering betyder indelandet av resultatet i olika klasser, i detta fall i klasser av olika typer av affektiva uttryck (Ejvegård 2009: 37–38).

Min undersökning fokuserar på affektiva uttryck och därför har jag valt att diskutera de affektiva språkväxlingssekvenserna separat. Jag analyserar affektiva språkväxlingssekvenser genom att klassificera dem, ge exempel på dem och beskriva dem. Piia Takala (2004) har studerat affektiva uttryck med fokus på interjektioner i sin avhandling pro gradu *Affektiva uttryck i serietidningen Kalle anka*. Interjektioner är oböjliga ord som kan fungera som självständiga yttranden och som förekommer mest i talspråk (Thorell 1977: 192). Takala gör en indelning i primära interjektioner och sekundära interjektioner enligt Thorells (1982) indelning i sin avhandling. Jag gör en likadan indelning i min avhandling men utesluter primära interjektioner från analysen och fokuserar i min analys av affektiva uttryck på sekundära interjektioner. Jag utesluter primära interjektioner därför att primära injektioner inte nödvändigtvis är ord utan de kan även vara till exempel ljudhärmande uttryck (så som *bang*, *vips*) och med sådana uttryck är det nästan omöjligt att avskilja på vilket språk de är.

I min analys av affektiva uttryck grupperar jag alla affektbetonade språkväxlingssekvenser under likadana kategorier som Takala (2004) har i sin avhandling om sekundära interjektioner: positiva impulsjoner, negativa impulsjoner, skällsord och smeknamn. Takalas kategorier baserar sig på Thorells (1982) och *Svenska Akademiens grammatikens* (1999) indelningar av interjektioner. I materialet under dessa kategorier har jag försökt hitta gemensamma mönster för att underlätta analysen. Till exempel i kategorin ”negativa impulsjoner” märkte jag att en stor del av språkväxlingssekvenser som hör till denna kategori har samma impulsjon *my god* eller *fuck* och olika variationer av dessa ord. Därför har jag valt att gruppera alla likadana språkväxlingssekvenser och presenterar endast några exempel ur dessa grupper. I resultatkapitlen 4 och 5 beskriver jag mer ingående de mest vanliga och bäst beskrivande exemplen på språkväxling och affektiva uttryck.

Jag inleder resultatredovisningen genom att ge en allmänöversikt av boken *Svensk Synd* enligt Haapamäki och Erikssons analysmodell som jag presenterar i kapitel 2.2.1. Jag diskuterar språkväxlingens form, frekvens och markering och presenterar exemplen från materialet. Dessutom diskuterar jag språkväxlingens kommunikativa kontext och språkväxlingens funktioner.

2 SPRÅKVÄXLING

Språket har framförts som den viktigaste aspekten av individens identitet. Språket representerar människans etniska tillhörighet och kan ha starkare länk till personens identitet än hemort, religion eller ursprung. Språkets stil, register (dvs. språkliga varieteter inom olika användningssituationer) och språken som man bestämmer sig för att använda för att uttrycka sig själv syftar till vem man själv tänker att man är, hur man vill att andra människor upplever en själv och hur andra människor faktiskt uppfattar personen. Språket kan ändra enligt olika sociala situationer och beroende på vem man talar med. Dessutom påverkar språket hur man representerar sig själv. (Mahootian 2012: 193)

Flerspråkighet och språkväxling i kontaktsituationer anses ofta som ett problem. Traditionellt sett har växlingen mellan språk ansetts som ett tecken på att det finns brister i personens språkkunskaper dvs. ofullständig behärskning av språket. Denna uppfattning är dock på väg att förändras. Som flerspråkig person kan man välja mellan språk man behärskar i en tal- eller skrivsituation. Vilket språk man väljer beror bland annat på mottagarens språkkunskaper, kommunikationssituationens ämne, situationens formalitetsgrad och kommunikationens syfte. En flerspråkig person kan också växla mellan språk under en kommunikationssituation och detta kallas för språkväxling. (Edlund & Hene 2007: 25; Kalliokoski 2009: 8–19)

I språkväxlingsundersökningar kan det vara svårt att avgöra vad som egentligen räknas som språkväxling. Olika forskare har olika uppfattningar om vad som är språkväxling och hur den skiljer sig från lånord och kodväxling. I detta kapitel diskuterar jag hur språkväxlingen har definierats av olika forskare och hur den skiljer sig från termerna lånord och kodväxling. Dessutom diskuterar jag litterär flerspråkighet och tidigare forskning inom ämnet. Jag presenterar också Eriksson och Haapamäkis (2011) analysmodell för litterär flerspråkighet och diskuterar flerspråkighet i Sverige och språkväxling i svensk litteratur.

2.1 Definition av språkväxling

Eriksson och Haapamäki (2011: 45–46, 49) definierar i sin studie av språkväxling i skönlitteratur *språkväxling* som en situation där språk inklusive olika varieteter blandas i ett litterärt verk. Med varieteter syftar de på t.ex. slang och dialekter. *Kodväxlingen* å andra sidan har traditionellt setts som en företeelse inom samtal eller konversation. Det har sagts att kodväxling handlar om en längre sekvens av växling mellan språk, när lån handlar om enstaka ord och idiomatiserade fraser. Ytterligare anser forskare att när det är fråga om *lånord* är de främmande komponenterna grammatiskt anpassade till samtalets huvudspråk och när det handlar om kodväxling handlar det om fullständigt byte till ett annat språk och komponenterna har inte anpassats till språket (Kovács 2009: 25; Eriksson & Haapamäki 2011: 45). I min avhandling avser jag med språkväxling en situation som innebär ett fullständigt byte till ett annat språk och där de främmande komponenterna inte är grammatiskt anpassade till romanens huvudspråk.

Språkväxling kan ha olika funktioner i texten. Om flerspråkighet är ett centralt tema i texten är det mer sannolikt att språkväxlingen är mer frekvent, ommarkerad och integrerad. Att språkväxlingen är ommarkerad och integrerad betyder att språkväxlingssekvenser inte har översatts eller markerats till exempel med typografiska markeringar så som med kursiv stil eller citattecken och dessutom har språkväxlingen integrerats i textens huvudspråk på morfem-, sats- eller textnivå. (Eriksson & Haapamäki 2011: 49–50)

Språkväxlingen kan även skapa äkthetskänsla och ge ett intryck av autentiskt språk eller autentiska språkmiljöer (Eriksson & Haapamäki 2011: 50). Till exempel om romanens handlingar utspelar sig i finlandssvenska samhället så ger det en äkthetskänsla om romanens karaktärer använder finlandismer eller språkväxlar till finskan.

Språkväxling kan även bidra till identitetsskapande och gynna en grupps sammanhållning och samhörighet. Dessutom kan språkväxling också fungera inkluderande eller

exkluderande. Språkväxling i litteratur kan exkludera sådana läsare som inte förstår de främmande elementen och inkludera flerspråkiga läsare. (Eriksson & Haapamäki 2011: 49–50; Musk & Wedin 2010: 12)

2.2 Språkväxling i litteratur

Språket i skrivna texter skiljer sig från talat språk eftersom de produceras under annorlunda omständigheter. Författare har möjlighet att omforma språket på ett sätt som inte är möjligt i muntliga kommunikationssituationer. Jonsson (2012) diskuterar i sin artikel problemet med autenticitet. Jonsson påpekar att språkväxling i litteratur ofta anses mindre autentiskt än muntlig kodväxling. För att kunna undvika problemet med autenticitet borde sekvenser med språkväxling i litteratur ses som symboliska representationer av språkväxling och de behöver inte motsvara språkväxling i muntliga sammanhang. Författare har artistisk frihet att använda olika språk för att nå till exempel en dramatisk effekt. (Jonsson 2012: 213)

Språkväxling kan förekomma i varierande utsträckning i litteratur. Författaren kan till exempel skapa flerspråkiga texter som är mestadels bara begripliga för två- eller flerspråkiga läsare eller så kan författaren skapa flerspråkiga texter som är begripliga även för enspråkiga läsare. Kodväxling är ett vanligt karaktärsdrag för tvåspråkigt tal, och tvåspråkiga författare reflekterar ibland detta i sina verk. (Jonsson 2012: 214)

Det är inte ovanligt att hitta språkväxling av enstaka ord i dagens skönlitteratur. Oftast är dessa enstaka ord substantiv, adjektiv eller interjektioner. Man anser att användandet av ett högstatusspråk (så som engelska) i enstaka ord i litteraturen kan anses vara exempel på så kallad additiv tvåspråkighet (*additive bilingualism*) där ett högstatusspråk används som en resurs för att stärka beskrivningar och karaktärernas autenticitet. Språkväxling i skönlitteratur kan vara ett tecken på att den konventionella normen för enspråkiga texter är på väg att skifta eller utvidgas till att inkludera tvåspråkiga varieteter. (Mahootian 2012:198)

Forskare har haft ett intresse att förklara och belysa språkväxlingens funktioner i litterära verk och varför författarna har valt att använda språkväxling i sina böcker. Enligt Mahootian (2012: 196–198, 208) språkväxlar författarna därför att de anser sig kunna göra det. Det kan handla om politiska avsikter så som att öka synlighet eller kännedom av en språklig minoritet eller fungera som symbol för etnisk bakgrund.

2.2.1 Analysmodeller för språkväxling i litterära texter

År 2011 presenterade Harriet Eriksson och Saara Haapamäki en analysmodell för språkväxling i skönlitterära texter i artikeln *Att analysera litterär flerspråkighet*. Analysmodellen baserar sig på tanken att man ska beakta skönlitteratur ur ett helhetsperspektiv och analysera den kommunikativa kontexten, själva den litterära texten i fråga om språkväxlingens form samt flerspråkighetsstrategier och språkväxlingens litterära funktioner. (Eriksson & Haapamäki 2011: 43–44)

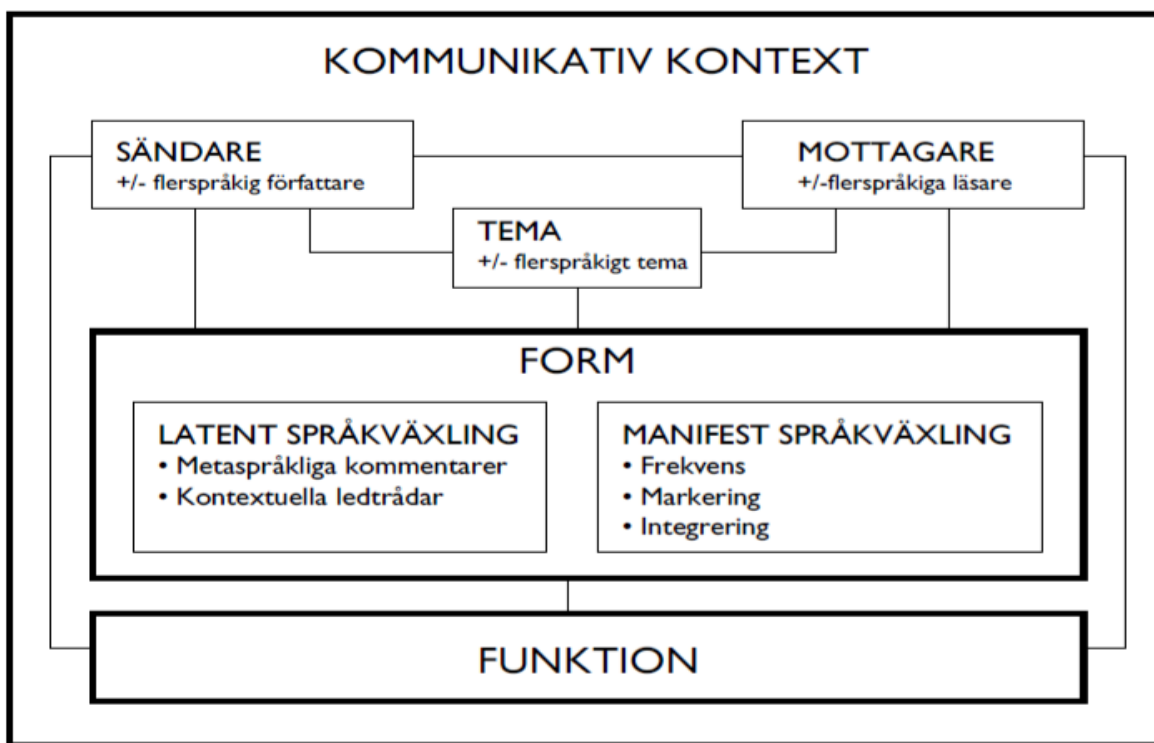
I artikeln skiljer Eriksson och Haapamäki (2011) språkväxling i två olika huvudkategorier: latent (implicit) och manifest (explicit) språkväxling. Den latent språkväxlingen innebär att ett annat språk än romanens huvudspråk är närvarande i romanen. Författaren kan signalera latent språkväxling till exempel med metaspråkliga kommentarer så att hen hänvisar till att något uttrycks på ett annat språk än romanens huvudspråk eller så kan hen med hjälp av kontextuella antydningar visa att ett annat språk är närvarande. (Eriksson & Haapamäki 2011: 45–46) Ett påhittat exempel kunde vara att en roman har skrivits på svenska men handlingen utspelar sig i en flerspråkig miljö. Då kan författaren bland annat med metaspråkliga kommentarer eller med kontextuella ledtrådar visa att två människor inte förstår varandra eftersom de har olika modersmål även om själva romanens språk skulle hela tiden vara svenska och romanen skulle inte innehålla ord eller uttryck på andra språk.

Med manifest språkväxling avses texter som innehåller ord eller längre sekvenser på ett annat språk än romanens huvudspråk. Frekvensen av språkväxling kan variera från några ord till en balanserad blandning av olika språk. Den manifesta språkväxlingen kan vara markerad eller omarkerad. Att språkväxlingen är markerad betyder att språkväxlingssekvensen presenteras i verket med någon typ av markör. Markören kan vara till exempel en kommentar, en översättning eller en typografisk markör så som kursiv stil eller citattecken. I analysen av manifest språkväxling diskuteras även integrering dvs. om språkväxlingen är grammatiskt anpassad till textens huvudspråk. Språkväxling kan vara anpassad i huvudspråkets meningsbyggnad eller textstruktur på morfem-, sats- eller textnivå och så kan det också vara syntaktiskt fristående dvs. icke-anpassad. Texten kan innehålla både latent och manifesta språkväxlingar, men oftast är endera mer dominerande. (Eriksson & Haapamäki 2011: 46–48) Nedan finns två exempel på manifest språkväxling från materialet från boken *Svensk synd*.

- (1) *You're on your own* så att säga. (107)
- (2) Jag tror att vi connectade väl också lite. (93)

Det första exemplet representerar manifest språkväxling med typografisk markör. Den typografiska markören i exempel 1 är kursiv stil. Det andra exemplet representerar manifest språkväxling som inte är markerad och är integrerad dvs. grammatiskt anpassad i romanens huvudspråk. I exempel 2 är språkväxlingen grammatiskt anpassad eftersom det engelska verbet *connect* har fått svenskans imperfektändelse *-ade*.

Eriksson och Haapamäki (2011) presenterar en figur för analys av litterär flerspråkighet som illustrerar förhållandet och sambandet mellan språkväxlingens kommunikativa kontext, form och funktion (se figur 1). Eriksson och Haapamäki lägger vikt vid att man ska ta hänsyn till alla presenterade aspekter vid analysen av litterär flerspråkighet. (Eriksson & Haapamäki 2011: 49)

Figur 1. Erikssons och Haapamäkis modell för analys av litterär flerspråkighet (2011: 49)

Figuren illustrerar sändarens dvs. författarens och mottagarens dvs. läsarens flerspråkighet samt faktumet om flerspråkigheten är ett centralt tema för det litterära verket så har det konsekvenser för språkväxlingens närvaro och form. Olika språkväxlingstyper kan ha olika funktioner i det litterära verket. Det hurdana funktioner läsaren avser att språkväxlingen har beror på hurdana funktioner läsaren konstruerar i sin tolkningsprocess. Eriksson och Haapamäki utgår ifrån att litterär språkväxling alltid har någon funktion. (Eriksson & Haapamäki 2011: 49)

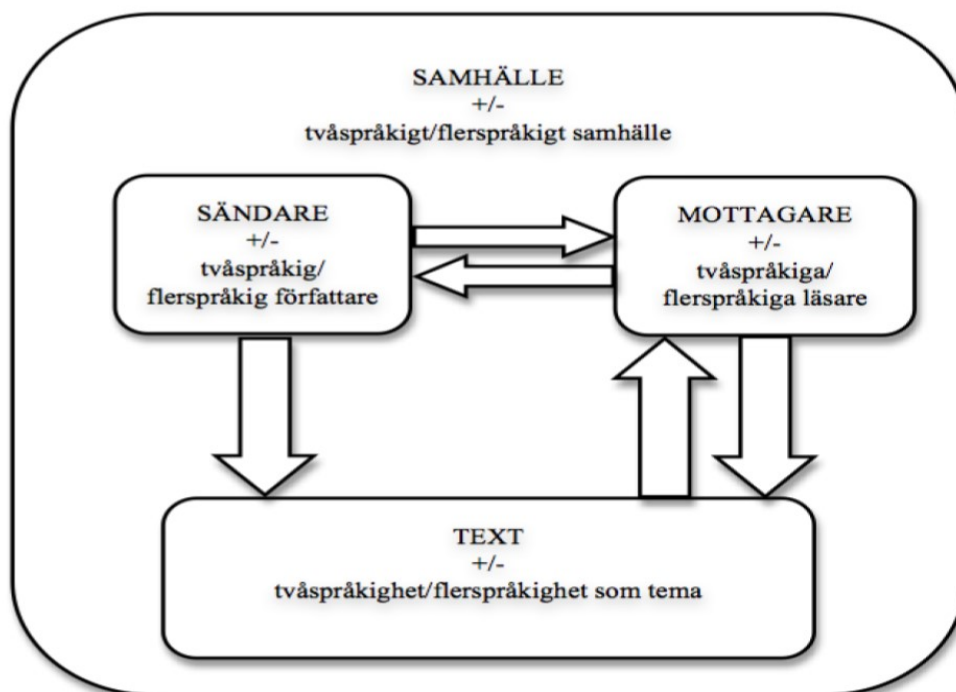
Enligt Eriksson och Haapamäki kan språkväxlingen ha flera olika funktioner i skönlitteratur och de funktioner som författaren har haft för avsikt med språkväxlingen är inte alltid samma

som de funktioner som läsare uppfattar i sin tolkningsprocess. Språkväxling kan till exempel skapa äkthetskänsla, ge en föreställning av autentiskt språk och språkmiljö eller lyfta fram språkliga minoriteter. Språkväxlingen kan också skapa humör, fungera som ordlek eller normbrott, och bidra till karaktärgestaltning eller frambringa språkliga rollfördelningar mellan karaktärer. Därtill kan språkväxling fungera inkluderande eller exkluderande. Läsare som inkluderas förstår språkväxlingen och upplever identifikation och känslan av familjaritet. För dem som inte förstår språkväxlingen får språkväxlingen en mystifierande och exkluderande effekt. (Eriksson & Haapamäki 2011: 49–51; Eriksson & Haapamäki 2017: 165; Tidigs 2014: 280)

Enligt Tidigs (2014) kan språkväxlingen ha inomtextliga funktioner samt kontextuella funktioner. Till de inomtextliga funktionerna hör olika stilistiska, tematiska och narrativa funktioner. Till språkväxlingens stilistiska funktioner hör bl.a. språkväxlingens förmåga att bidra till karaktärgestaltning och skapa humor. De tematiska funktionerna utgörs av språkväxlingens förmåga att betona, illustrera och bygga upp temata i texten samt skapa rollfördelning mellan olika språk. Till de narrativa funktionerna hör språkväxlingens förmåga att uttrycka språkval, språktillhörighet och språkliga miljöer. Man kan med språkväxlingen till och med markera ett perspektivbyte eller byte mellan olika former av berättande så som inre monolog, dialog och berättande. Litterär flerspråkighet kan även markera rollbyte, ändrad synvinkel eller exkludera någon ur dialogen. (Tidigs 2014: 76, 79–80, 82)

Vid sidan av de inomtextliga funktionerna kan litterär flerspråkighet också ha kontextuella funktioner. I flerspråkiga verk kan språkvalet beskriva maktrelationer, nationalitetsfrågor eller språkpolitik. Tidigs (2014) påpekar att man ska hålla i minnet att flerspråkighetens effekter eller funktioner inte är statiska. En viss typ av språkväxling skapar inte automatiskt en särskild effekt. ”De flerspråkiga elementen kan bara förstås i relation till texten som helhet, och dess olika läsare”. (Tidigs 2014: 70, 79–80)

Eriksson och Haapamäkis (2011) analysmodellen har även varit föremål för kommentarer. Landqvist och Björklund (2014) presenterade ett förslag till analys av kontextuella komponenter. Modellen som Landqvist och Björklund föreslår för analys av kontextuella komponenter illustreras med figur 2 nedan.

Figur 2. Landqvist och Björklunds föreslag till analysmodell av kontextuella faktorer (Landqvist & Björklund 2014: 125)

Liksom Eriksson och Haapamäkis modell så ingår *sändare* och *mottagare* i Landqvist och Björklunds analysmodell. I stället för att nämna den tredje komponenten som *tema* har Landqvist och Björklund valt att kalla den *text* för att betona att det är fråga om texter och inte andra språkliga företeelser som till exempel samtal eller yttranden. De tre komponenterna: sändare, mottagare och text, har placerats inom ramarna för ett omgivande samhälle. Landqvist och Björklund har även velat markera med tjockheten av olika pilar att

sändare och mottagare möts i första hand genom ett litterärt verk men att sändare och mottagare även kan ha kontakter på andra sätt till exempel genom författarens webbplatser. (Landqvist & Björklund 2014: 125–126)

År 2017 presenterade Eriksson och Haapamäki en reviderad analysmodell (se figur 3). Den uppdaterade modellen fyller samma funktion som analysmodellen från 2011 (figur 1) men den nya modellen betonar helhetsperspektivet och hur man ska beakta alla komponenter och diskutera sambandet mellan dem.

Figur 3. Erikssons och Haapamäkis reviderade analysmodell (2017: 163)

Den nya modellen tar även hänsyn till sådana relevanta aktörer för litterära handlande som inte tagits hänsyn till i den tidigare modellen. De komponenter som inte fanns med i den tidigare modellen är: *produktion*, *förmedling*, *reception* och *bearbetning*. Produktionen syftar på textens författare och förmedling till de andra aktörer som medverkar i processen där den litterära texten förmedlas till läsare. Receptionen tar hänsyn till de olika sätt läsare

tar emot de förmedlade texterna. Bearbetnings-komponenten tar hänsyn till läsare som skriver t.ex. recensioner, kommentarer eller analyser om texten. Eriksson och Haapamäki skriver att ”eftersom modellen inte är avsedd för ett specifikt fall utan för så många olika fall som möjligt, är det viktigt att den är tillräckligt öppen så att den inte begränsar antalet tänkbara aktörer och därmed utesluter faktorer som i något fall kan visa sig vara viktiga”. (Eriksson & Haapamäki 2017: 162–163)

I denna studie kommer jag att följa Eriksson och Haapamäkis modeller för att analysera språkväxlingen i Martin Jerns roman. Jag kommer att diskutera den kommunikativa kontexten mer från sändare-mottagare synpunkten än den som den reviderade modellen föreslår (produktion, förmedling, reception och bearbetning) eller modellen som Landqvist och Björklund föreslår. Sändare-mottagare synpunkten passar bäst för min analys med tanke på att jag inte har intervjuat författaren Martin Jern och på det sättet inte kan veta hur stor inverkan till exempel bokförlaget har haft på språkväxlingen i romanen och jag kan inte veta om författaren har haft kontakt med romanens mottagare dvs. läsare. Eriksson och Haapamäkis modell (2017) inkluderar även varietetsväxling dvs. varieteter av samma språk så som slang och dialekter (Eriksson & Haapamäki 2017: 165). Jag utesluter analysen av svenskans varieteter och fokuserar på min analys av språkväxling till andra språk än svenska.

2.2.2 Tidigare forskning i språkväxling och litterär flerspråkighet

I sin artikel *Researching and Theorising Multilingual Text* nämner Mark Sebba (2012) att det är en underdrift att litterär flerspråkighet är ett underforskat område. Enligt honom har forskningen i språkväxling fokuserat mer på växlandet av språk i talsituationer, dvs. kodväxling. Han påpekar att det finns en enspråkig tendens som bara godkänner rent enspråkigt språkbruk där språkväxling uppfattas som illegitim och ignoreras. Denna tendens har orsakat ovilja att forska i språkväxling i akademiska omgivningar även om språkväxling inte är något nytt fenomen. (Sebba 2012: 1)

En av de första studierna i litterär flerspråkighet gjordes på 1940-talet om Luthers språkväxling mellan tyska och latin. Enligt Pahanta (2009: 289) finns det då även forskning i språkväxling ur ett historiskt perspektiv som granskar till exempel språkväxling mellan grekiska och latin i texter från antikens Grekland. Största delen av sådana historiska undersökningar om språkväxling fokuserar mest på växlingen mellan språk ur språkstrukturens synvinkel. På 1970-talet publicerades även en forskning om kodväxling mellan franska och ryska i dialoger i Leo Tolstoys roman *Krig och fred*. (Sebba 2012: 3)

En orsak till att det har förekommit så lite forskning om litterär flerspråkighet kan vara att det har saknats en fungerande analysmodell för litterär flerspråkighet. Det finns flera modeller för forskning av kodväxling i tal men enligt Sebba (2012) kan dessa modeller vara svåra att tillämpa på skrivna texter och användningen av dessa modeller i undersökning av litterär flerspråkighet kan även begränsa undersökningen. (Sebba 2012: 5)

Litterär flerspråkighet förefaller ha blivit ett mer populärt forskningsobjekt under de senaste åren. Under det senaste decenniet har det gjorts flera akademiska artiklar och avhandlingar om litterär flerspråkighet. Eriksson och Haapamäki utvecklade år 2011 en analysmodell för språkväxling i litteratur som man har använt och anpassat i flera studier från akademiska artiklar till examensarbeten. År 2017 nämner de i deras artikel att nästan samtidigt som de presenterade sin analysmodell så har forskningsfältet börjat expandera (Eriksson & Haapamäki 2017: 159).

Eriksson och Haapamäkis analysmodell har använts i flera akademiska artiklar. Till exempel har Haagensen (2016) tillämpat Eriksson och Haapamäkis (2014) modell inkluderande Landqvists och Björklunds (2014) modifieringar för att undersöka sekvenser med språkväxling i två Kjell Westös romaner. Haagensen har granskat sekvenser med språkväxlingen utgående från form och funktion samt jämfört språkväxlingen i de två romanerna. Undersökningen visar att Westö använder språkväxling i de två böckerna på olika sätt. I den ena boken var det vanligare att översätta och förklara språkväxlingen och det verkar

så att författaren språkväxlar medvetet eftersom språkväxlingen är mer frekvent och omarkerad i vissa miljöer än i andra. Eftersom Westö språkväxlar mycket till både finska och engelska finns det även variation i markeringen mellan dessa språk. Engelska är oftast översatt medan de finska inslagen oftast har översatts eller förklarats. (Haagensen 2016: 75–88) Haagensens resultat förstärker även mitt antagande om att engelska språkväxlingen i Jerns roman knappt översatts till svenskan.

Eriksson och Haapamäkis analysmodell har även tillämpats i flera examensarbeten. För att nämna några så har Linda Storås (2015) undersökt ungdomsspråk och språkväxling i sin avhandling pro gradu. Hon analyserade tre ungdomsromaner av författaren Jenny Jägerfeld. Syftet med hennes studie var att förstå hur författaren hade använt sig av språkväxling som ett medel för att skapa autentiskt ungdomsspråk. Det var vanligast att språkväxla till engelska i de tre romanerna, vilket Storås anser inte vara förvånande med tanke på att engelskan ur ungdomars synvinkel är ett högprestigespråk. Även Storås undersökning visar att översättningar av språkväxlingen är mer sällsynta och typologiska markeringar och förklaringar är mer vanliga. Storås kom fram till att romankaraktärerna i Jägerfelds tre romaner språkväxlar mycket i svordomar och andra tabubelagda ord. Dessutom märkte Storås att språkväxlade tilltal och hälsningsfraser, samt ordlekar var vanliga i ungdomarnas språk i romanen (t.ex. *old school-rullstol*). (Storås 2015: 6–12, 69–72) Fast Storås undersökning har fokus på ungdomsspråket så innehåller det mycket likadana element som min undersökning. Lika som Storås så har jag också valt att granska en ungdomsroman. Och eftersom ungdomsspråket kan innehålla rikligt med affektiva element så skulle jag inte vara förvånad om min undersöknings resultat skulle ha likadana element i sig.

Ett annat examensarbete där Erikssons och Haapamäkis analysmodell har tillämpats är Susanna Elenius (2018) avhandling pro gradu. Hon har granskat språkväxling och dess litterära funktioner i sin undersökning. Hon har analyserat två av Kaj Korkea-Ahos romaner och jämför manifest språkväxling mellan böckerna. Hennes undersökning är huvudsakligen kvalitativ men hennes analys inkluderar även kvantitativa drag eftersom hon räknar antalet

manifesta språkväxlingssekvenser för att kunna göra en jämförelse mellan de två romanerna. Hon har även intervjuat författaren Kaj Korkea-Aho via e-post för att kunna analysera språkväxlingens litterära funktioner mer omfattande. Elenius avhandling visar att författaren använder språkväxlingsstrategier och använder språkväxling medvetet, medan bokförlaget och recensenter sällan fäster uppmärksamhet vid språkväxlingen. Elenius kom fram till att språkväxlingens funktion i romanerna är att skapa en illusion av realistiskt språkbruk samt skapa humor och bidra till karaktärgestaltning (Elenius 2018: 3–18, 64–66). Jag förväntar mig att likadana funktioner kan komma fram även i min analys av Jerns roman fast språkmiljön i Jerns roman är mycket annorlunda än i Korkea-Ahos romaner vilka är utspelar sig i finlandssvenska miljöer i Finland.

2.3 Engelskans roll i Sverige och språkväxling i svensk litteratur

Enligt Jonsson (2012) har språkväxling i litteratur blivit mer vanligt i Sverige under de senaste årtionden. Hon anser att ett nytt område i litteratur har börjat utvecklas. Författarna drar nytta av sina flerspråkiga och multikulturella erfarenheter genom att använda dessa som lingvistiska resurser i sina texter. I Sverige har normen varit enspråkigt svensk. Engelska är ett högstatusspråk som är högt uppskattat globalt. Språkkontakten med engelska språket har påverkat speciellt dagens ungdomsspråk. Ungdomar lånar ord och fraser från engelska efter att de har hört sina engelskspråkiga förebilder tala språket i filmer eller musik. (Jonsson 2012: 213; Gunnarsdotter Grönberg 2013: 264)

Man kan grovt dela in alla språk i kategorier: världsspråk, nationalspråk och folkspråk, utgående från språkets ställning, antalet talare och geografisk spridning. Svenska språket räknas som ett nationalspråk. Cirka 10 miljoner människor talar svenska. Svenska är ett officiellt språk i två länder: Sverige och Finland. Engelskan däremot kan räknas som ett världsspråk. Engelskan är det officiella första- eller andraspråket i totalt 113 länder eller regioner. Antalet förstaspråkstalare har uppskattats till cirka 400 miljoner, andraspråkstalare

till ungefär 430 miljoner och cirka 750 miljoner människor har studerat engelska som främmande språk i ett stort antal länder över hela världen. Engelskan används som kommunikationsspråk *lingua franca* i många officiella och privata sammanhang. (Edlund & Hene 2007: 16–18; Stålhammar 2010: 213; Svenska språket 2018)

Engelskan har framför allt spridits genom kolonisering. Men segern i andra världskriget har också haft sin inverkan. Det har även föreslagits att engelskans utbredning beror på språkets egenskaper som dess breda ordförråd, ordskattens blandade ursprung, grammatikens enkelhet och språkets skönhet. Största delen av den svenska befolkningen kan anses vara flerspråkig i minst svenska och engelska, eftersom engelskan har varit ett obligatoriskt skolämne i Sverige sedan 1960-talet. (Edlund & Hene 2007: 19; Stålhammar 2010: 213)

Även om man på senaste tid har börjat diskutera mer om engelskans inflytande på svenska språket har engelskan i flera hundra år haft ett inflytande på svenskan. Engelska ord har lånats in i svenska språket redan från 1200-talet. Då var antalet lånord bara några stycken. Efter 1600-talet har antalet lånade ord från engelskan stadigt ökat. På 1600-talet tillkom cirka 30 lånade ord från engelskan, under 1700-talet var antalet drygt 150, på 1800-talet lånades mer än 600 nya ord, och under första hälften av 1900-talet lånades cirka 800 nya ord från engelskan. Efter andra världskriget ökade antalet lånade ord från engelskan betydligt på grund av nya produkter och företeelser som importerats från USA. Under 1950–1970-talen lånades drygt 1600 nya ord från engelskan. Efter dessa årtionden har inlåningsstatistiken sjunkit till 400–600 ord per årtionde. (Stålhammar 2010: 39)

Nuförtiden kan de lånade orden till största delen anknytas till teman som mat, mode, skönhet, välfärd, digitala termer som handlar om maskiner och datorer, mediciner och medicinska termer, termer som handlar om miljö och miljöförändringar, sporttermer, samhällstermer och ungdomsspråkliga ord. Många av dessa lånade ord blir bara tillfälliga modeord. För att orden ska bli etablerade måste de fylla ett behov och helst ha någon varaktig funktion. (Edlund & Hene 2007: 67; Stålhammar 2010: 83–92)

3 AFFEKTIVA UTTRYCK OCH SEKUNDÄRA INTERJEKTIONER

I detta kapitel diskuterar jag affektiva uttryck och sekundära interjektioner. I kapitel 3.1 diskuterar jag affekt och hur människor kan signalera affekt i kommunikationssituationer. I kapitel 3.2 diskuterar jag interjektioner och modeller för kategoriseringen av interjektioner. I kapitel 3.3 diskuterar jag tabubelagda ord.

3.1 Att signalera affekt

Det finns flera olika sätt för människan att signalera känslor och affekt. Dessa sätt är inte begränsade till språkets vokabulär. I kommunikationssituationer kan deltagarna utnyttja många andra språkliga medel för att uttrycka positiva eller negativa känslor än bara ordvalet. Man kan till exempel öka sin röstvolym eller ändra röstkvalitet, taltempo och ändra intonation. Utöver det språkliga kan människan också uttrycka känslor och affekt med hjälp av kroppsliga medel så som kroppshållning, ansiktsuttryck samt gester som pekning. (Čekaite, Björk-Willén & Cromdal 2003: 134)

I skrivet språk kan man inte utnyttja röstvolym, taltempo, intonation eller röstkvalitet på samma sätt som i muntliga kommunikationssituationer. Därför är ordval centralt för författare när de vill uttrycka affekt i sina verk. Språkets delar och ord kan innehålla affektiva betydelser. Det finns många ord som har en affektiv betydelse. De är känslobetydelser som kan finnas vid sidan av själva den deskriptiva betydelsen. (Andersson & Furberg 1966: 135–136)

De affektiva betydelserna ändrar hela tiden. Ord kan få eller förlora sin affektiva betydelse. Ett affektivt ord kan bli deskriptivt och förlora sin affektiva betydelse. På samma sätt kan ett deskriptivt ord få en affektiv betydelse. Först används ordet för att hänvisa till en viss företeelse som har vissa kännetecken. Men med tiden kan ordet få en negativ eller positiv affekt. (Andersson & Furberg 1966: 135–136)

3.2 Interjektioner

Interjektion är ett oböjligt ord som kan fungera som ett självständigt yttrande med eller utan bestämmningar. Interjektionerna förekommer mest i talspråk och ofta används de för att uttrycka språkbrukarens känslor. De uttrycker en kort och spontan reaktion från talarens sida till en viss situation. Interjektionerna skiljer sig från andra ord just därför att de är affektbetonade. Interjektionerna uttrycker sitt innehåll mer livfullt och spontant och mindre analytiskt än andra ordklasser. Trots att interjektionerna är oböjliga kan de förekomma i variantformer. Man kan använda tillfälligt bildade uttryck som interjektioner. (Teleman, Hallber & Andersson 1999: 746–747; Thorell 1977: 192; Wessén 1970: 144)

De flesta interjektionerna uttrycker talarens reaktion inför någon situation eller någonting som samtalspartnern har sagt, på liknande sätt som en expressiv sats. Interjektioner kan ange talarens förvåning över någon plötslig händelse eller situation eller fungera som reaktion till någonting samtalspartnern har sagt eller gjort. Interjektioner kan utöver spontan förvåning uttrycka även sådana känslor som uppskattning, lättnad, besvikelse och negativ värdering. Svordomar och svordomsersättningar fungerar också som interjektioner och oftast uttrycker de ilska eller irritation men även beundran. Svordomar har ett lågt stilvärde. (Teleman, Hallber & Andersson 1999: 747–749)

De flesta interjektionerna är av ledigt stilvärde och i skriftspråket som är sakligt inriktat är interjektioner som känslouttryck sällsynta. De står i regel utanför satsen utan någon grammatisk relation till satsen eller dess olika led. Man brukar dela in interjektionerna i primära och sekundära interjektioner. De primära interjektionerna representerar ett primitivt sätt att uttrycka känslor med språket. De sekundära interjektionerna har bildats från ord och fraser från andra ordklasser och används som spontana uttryck för känslor till exempel svordomar. (Teleman, Hallberg & Andersson 1999: 746, 749; Thorell 1977: 192, 194)

Interjektioner har kategoriserats på flera olika sätt. Enligt *Svenska Akademiens Grammatik* (1999) kan interjektionerna grupperas i sex betydelsekategorier. Dessa sex betydelsegrupper illustreras av tabell 1 nedan.

Tabell 1. Svenska Akademiens sex betydelsegrupper för interjektioner (Teleman, Hellberg & Andersson 1999: 746–748)

BETYDELSEGRUPPER:	EXEMPEL:
1. Uttryck för känslor	<i>Oj, Hurra, Usch</i>
2. Uppmaningar	<i>Sjas, Stop</i>
3. Beskrivningar av skeenden	<i>Krasch, Bingbång</i>
4. Uppgifter om sanningshalt	<i>Ja, Jo</i>
5. Samtalsreagerande signaler	<i>Hördu, Nåväl, Okej</i>
6. Uttryck för hövlighet eller annan social konvention	<i>Hej, Grattis</i>

Enligt *Svenska Akademiens Grammatik* (1999) uttrycker man oftast känslor med interjektioner. Det är också den första betydelsegruppen som syns i tabell 1. Typiska känslor som uttrycks med interjektioner är känsla av förvåning och uppmaningar eller förmaningar. Förvåning kan räknas som en spontan känsla och uppmaningar och förmaningar som mindre spontana känslor. Den andra betydelsegruppen är uppmaningar. Det måste framgå av kontexten eller kommunikationssituationen vilken aktion uppmaningen gäller. Den tredje betydelsegruppen är beskrivning av skeenden. De flesta av dessa interjektioner är ljudhärmande. Den fjärde betydelsegruppen kallas också för svarsord och de används typiskt i replik till samtalspartnern. Många svarsord kan också användas som samtalsreagerande signaler. De samtalsreagerande signalernas funktion är att talaren anger till exempel att hen har uppfattat eller inte uppfattat samtalspartners yttrande och reagerar på det. Sådana interjektioner som påkallar lyssnarens uppmärksamhet (t.ex. *hallå*) kan uppfattas både som

uppmaningar och som samtalsreagerande signaler. Den sista betydelsegruppen är uttryck för hövlighet eller annan social konvention. En del av hövlighetsuttrycken har interjektionsfrasen som sin normala form (t.ex. hälsningar). En del av interjektionerna i denna betydelsegrupp kan även användas som samtalsreagerande signaler. (Teleman, Hallberg & Andersson 1999: 746–748)

Thorell (1977) kategoriserar interjektionerna i fyra betydelsegrupper. Nedan finns en tabell som illustrerar dessa betydelsegrupper.

Tabell 2. Thorells (1977) fyra betydelsegrupper för interjektioner. (Thorell 1977: 192–193)

BETYDELSEGRUPP:	EXEMPEL:
Impulsioner	<i>Aj, Oj, Usch</i>
Imitationer	<i>Kuckeliku, Vips, Pang</i>
Imperationer	<i>Hallå, Hej, Skål, Stopp</i>
Svarsord	<i>Ja, Nej, Jaså</i>

Som man kan se i tabell 2 så är den första gruppen impulsjoner. Dessa interjektioner är oftast uttryck för känslor så som glädje, smärta, avsky och förvåning. Den andra gruppen är imitationer. Grunden för dessa interjektioner ligger i en föreställning om en händelse eller företeelse och ljudet detta frambringar. Dessa interjektioner kallas också för ljudhärmande eller ljudsymboliska interjektioner. Den tredje gruppen är imperationer. Imperationer är viljebetonade och deras syfte kan vara t.ex. anrop, hyssjning och tillrop. Den fjärde kategorin är svarsord. Dessa interjektioners betydelse varierar och beror på situationen och sammanhanget. De kan fungera som svar på en fråga och då har de i regel ingen känslö- eller viljebetonning. Men svarsord kan sekundärt uttrycka stämningar och känslor. (Thorell 1977: 192–193)

Wessén (1970) delar interjektioner lite på samma sätt som Thorell. Enligt Wessén finns det olika typer av interjektioner. Det finns härmningsord som härmar till exempel naturljud och som även kan kallas för ljudmålande ord (t.ex. *pang, kucku, vips*). Den gruppen liknar Thorells grupp för imitationer, vilka Thorell även kallar för ljudhärmande eller ljudsymboliska interjektioner. Det finns interjektioner som fungerar som utrop och som uttrycker en stark känsla till exempel smärta och förvåning (t.ex. *aj, äsch, fy*). Thorell kallar dessa ord för impulsjoner. Wessén räknar också lystringsord och hälsningar som interjektioner (t.ex. *hej, hallå, skål*). Denna grupp liknar Thorells grupp för imperationer. Dessutom nämner Wessén sekundära interjektioner och svordomar (t.ex. *djävlar, bravo*). (Wessén 1970: 144)

3.3 Tabubelagda ord

Tabubelagda ord väcker ofta starka känslor hos åhörare. De tabubelagda orden kan vara delvis eller helt tabubelagda, eller åtminstone förknippade med starka känslor, exempel på sådana områden är: sex, avföring, psykiska sjukdomar, död, religion, invandrarfrågor, rasfrågor och även politik. Anledningen till att ett ord är tabubelagt är att det är starkt, laddat och kraftfullt. De ord som tabubeläggs kommer från olika ämnesområden. Det finns ändå skillnader i olika kulturer angående vilka ämnesområden som bedöms som farliga eller tabubelagda. I många länder är det framför allt i följande områden som man hittar de tabubelagda orden. (Andersson 1992: 48, 78–79)

1. Könsorgan, sexuellt umgänge (könsord)
2. Religion, kyrka (svordomar)
3. Kroppens avfallsprodukter (t.ex. *kiss, bajs, skita*)
4. Döden (t.ex. *dö, döda*)
5. Fysiska och mentala handikapp (t.ex. *idiot, CP-skadad*)

6. Prostitution (t.ex. *hora, fnask, torsk*)
7. Narkotikahantering, kriminalitet (t.ex. *tjack, sil, tjuvjävel*)

Några av dessa kategorier kan vara självklara, men alla kategorier är inte lika entydiga. Om man funderar över kategori tre så vet vi att t.ex. barnen använder orden *kiss* och *bajs* utan att vuxna reagerar på dessa uttryck. Men för vuxna kan det kännas för barnsligt att använda dessa uttryck. Och det kan kännas svårt för vuxna att hitta passliga ord för kroppens avfallsprodukter. *Urinera* kan låta för vetenskapligt, *kissa* för barnsligt, *pissa* lite slarvigt, *kasta vatten* lite för krystad. Att det är så svårt att hitta rätt uttryck för kroppens avfallsprodukter och att det finns så många olika omskrivningar tyder på att detta är ett känsligt område. Svenska språket har också hämtat flera kraftuttryck från detta fält, till exempel *skitstövel, pissväder* och *skit*. (Andersson 1992: 78–80)

Döden kan också vara ett känsligt ämne. När man diskuterar om en avliden person som är främmande för både talaren och lyssnaren kan man använda orden *dö* och *död* ganska fritt. Men när det gäller människor som står nära antingen talaren eller lyssnaren så använder man hellre någon omskrivning (perifras) så som *gå bort* eller *lämna oss* istället för *dö*. I en sådan situation skulle det vara väldigt tabu att använda t.ex. ett sådant uttryck som *kila runt hörnet*. (Andersson 1992: 80)

Fysiska och mentala handikapp är också ett svårt diskussionsämne. Detta kan märkas i flera olika situationer. En del människor anstränger sig för att uppträda på ett naturligt sätt när de t.ex. talar med en person som sitter i rullstol och ibland kan detta leda till att de uppträder onaturligt. Om någon är sjuk, frågar man inte om det är cancer eftersom ordet är väldigt starkt laddat för många. Dessutom kan det vara svårt att hitta ett neutralt ord som benämning på de personer som har ett mentalt handikapp. Ord som *sinnessjuk, utvecklingsstörd* eller *förståndshandikapp* används ibland som slanguttryck i betydelsen att någon är 'dum i huvudet'. (Andersson 1992: 80–81)

Prostitution, narkotikahandling och kriminalitet är tabubelagda därför att de är verksamheter som inte gillas eller accepteras i samhället. Svenska språket har också fått en del kraftuttryck av dessa ämnesområden. Men man ska skilja mellan kraftuttryck och kraftigt laddade ord. Ord som *knarkare* och *langare* är kraftigt laddade ord men de är inga kraftuttryck. Däremot är ord som *hora* och *fnask* inte bara kraftigt laddade ord utan också kraftuttryck. (Andersson 1992: 81)

För att orden ska räknas som kraftuttryck krävs att dess användningsområde vidgas. Detta leder i regel till att ordet blir dubbelbetydligt. Orden bevarar dels sin ursprungsbetydelse men får även dels en ny vidare betydelse. Ordet *hora* kan till exempel då dels användas i sin beskrivande och utpekande funktion om prostituerade kvinnor, dels användas som allmänt nedsättande beteckning för vilken kvinna som helst. I den senare nämnda användningen mister ordet det mesta av sin beskrivande innebörd. (Andersson 1992: 81)

Traditionella svordomar utgör ett bra exempel på ord som har dels mistat sin ursprungsbetydelse. Orden *helvete* och *satan* kan ibland användas i deras utpekande och beskrivande funktion till exempel av en präst i en predikan. Vidare kan dessa ord användas som svordomar som inte alls betecknar en plats eller en person. Det kan även finnas skillnader i form mellan orden. Bestämthetsändelsen saknas när ordet *helvete* används som en svordom. (Andersson 1992: 81)

Svordomar är starka expressiva ord. Tabubelagda ord är inte samma sak som kraftuttryck och svordomar. Tabubeläggning är snarare en förutsättning för att ett ord ska kunna bli ett kraftuttryck. Det är genom tabubeläggningen som orden får sin laddning och detta gör att orden kan fungera som kraftuttryck. (Andersson 1992: 82; Kotsinas 1994: 61)

Det finns också situationer där talaren kanske väljer något annat likadant uttryck som det som innehåller kraftuttrycket men vill inte använda kraftuttrycket eftersom det är för kraftigt. Man kan skapa ett mildare uttryck till exempel av uttrycket *dra åt helvete* genom att säga *dra åt*

Hälsingland. Det mildare uttrycket får sin kraft från likheten med den gängse svordomen. Sådana eufemistiska svordomar finns i överflöd. (Andersson 1992: 82)

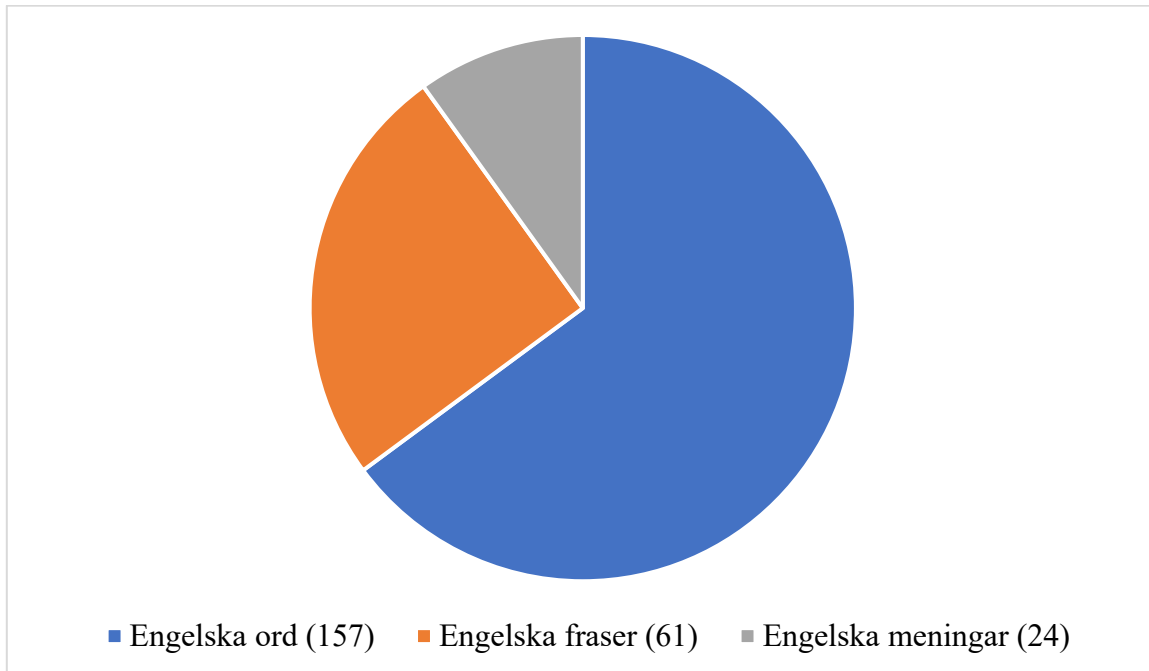
4 SPRÅKVÄXLING I ROMANEN *SVENSK SYND*

I detta kapitel granskas språkväxlingen i ungdomsromanen *Svensk synd*. Fokus ligger på att ge en övergripande bild av flerspråkighet och språkväxling i romanen. I analysen följer jag Eriksson och Haapamäkis analysmodell med några ändringar som nämnts i kapitel 3.2.1 där analysmodellen presenterades. Exempelen på språkväxlingssekvenser från romanen *Svensk synd* presenteras och analyseras. Varje exempel är från samma bok och därför har endast bokens sidnummer givits i samband med exemplen istället för att ha en fullständig källhänvisning.

Resultaten presenteras i tre delar. I avsnitt 4.1. diskuteras språkväxlingens form, frekvens och markering. I avsnitt 4.2. diskuteras den kommunikativa kontexten och i avsnitt 4.3. behandlas språkväxlingens litterära funktioner. Språkväxlingssekvenser analyseras genom att kategorisera dem och presentera några exempel och diskutera dem. I kapitel 5 diskuteras närmare språkväxling i affektiva uttryck.

4.1 Språkväxlingens form, frekvens och markering

Romanens huvudspråk är svenska. Svenska språket är dominerande genom hela boken. Romanen innehåller ändå en avsevärd mängd språkväxling. Största delen av sekvenserna med språkväxling är till engelska men det finns också några ord och fraser på andra språk. Figur 4 illustrerar förekomsten av språkväxling till engelska. Figuren visar hur stor del av språkväxlingen som är enstaka engelska ord, hur stor del som är engelska fraser som består av mer än ett ord men som är kortare än en hel mening. Dessutom syns det i figuren hur många fullständiga engelska meningar det finns i romanen.

Figur 4. De engelska språkväxlingssekvensernas form i materialet

Som man kan se i figur 4 så är största delen av språkväxlingen enstaka ord eller fraser. De språkväxlade fraserna är rätt korta, dvs. består främst av två ord (t.ex. *my god*). Dessutom finns det även ett par längre språkväxlingssekvenser som varierar mellan en mening och två meningar.

I tabell 3 presenteras alla de språkväxlingsord från romanen som är på andra språk än engelska. Språkväxlingssekvensen presenteras som en del av de meningar eller fraser som excerperats i romanen.

Tabell 3. Språkväxling på andra språk än engelska

Spanska	Latinska	Franska
”Annars nada” (7)	”Carpe diem” (17)	Voilà (88)
” Det är prioritet nummer uno” (56)	”Jag gillar carpe diem lite bättre” (63)	Moi! (80)
”Nada diplom där dock” (140)		

Som man kan se i tabell 3 så finns det relativt lite språkväxling på andra språk än engelska. Det finns endast enstaka ord på andra språk och latinska frasen *carpe diem* som kan sägas vara en vanlig latinsk fras som man kan anta att de flesta känner till. Spanska ordet *nada* upprepas två gånger lika som frasen *carpe diem*. Dessa ord och uttryck har inte markerats på något sätt och de har inte grammatiskt anpassats till svenskan, fast ordet *nada* står i central roll för meningsstrukturen. Det finns även ett ord i romanen som var svårt att avskilja vilket språk författaren hade avsett att det skulle vara i. Sekvensen där ordet fanns i romanen var: ”Jo, det är sant! Moi!” (80). Ordet *moi* kunde vara franskans motsvarighet för ordet *jag* men det kunde även vara en finsk hälsningsfras. Kontexten avslöjade ändå att ordet mer sannolikt är franska än finska eftersom Otto tänker på sig själv och funderar över att han kanske skulle vilja bli en författare i framtiden.

Manifest språkväxling är dominerande i romanen. I romanen förekommer 249 manifesta språkväxlingssekvenser. Latent språkväxling förekommer inte i romanen. Detta beror troligtvis på att bokens handlingar sker i en enspråkig språkmiljö där svenska språket hela tiden är dominerande. Latent språkväxling förekommer oftast i sådana böcker där flerspråkighet är tematiskt viktigt.

Haapamäki och Eriksson (2017) anser att det inte är nödvändigt att räkna förekomsten av den manifesta språkväxlingen i den analyserade texten och de menar att det inte heller är avsikten med deras modell även om det är väsentligt att ha en ungefärlig bild om hur frekvent den manifesta språkväxlingen är i en text (Eriksson & Haapamäki 2017: 163–164). Ändå har flera som använt Eriksson och Haapamäkis (2011) analysmodell räknat antalet manifesta språkväxlingssekvenser och därför anser jag min beräkning vara motiverad även om den inte står i en central roll för analysen.

Språkväxlingssekvenserna i romanen är oftast omarkerade men ibland är språkväxlingssekvenserna kursiverade fastän man inte kan säga om de är kursiverade därför att sekvensen är på ett annat språk. Nedan finns ett exempel på en omarkerad språkväxlingssekvens.

- (3) ”Alltså my god, det var jag som kom på den leken. Jag ska döda den jävla bitchen! Det är min fucking lek! Kan hon skaffa sig ett eget liv istället för att sno mitt eller?”

I exempel 3 finns det språkväxling på tre ställen. Språkväxlingen är inte på något sätt markerad och den har inte heller översatt till romanens huvudspråk. Man kunde tolka författarens val att inte markera språkväxlingssekvensen så, att läsaren förväntas förstå de engelska inslagen utan att det översätts.

Eriksson och Haapamäki (2011: 50) menar att det är mer sannolikt att språkväxlingen är frekvent, integrerad, omarkerad och manifest om författaren och den förväntade publiken har bra kunskaper i de språk som man språkväxlar till. Man kunde anta att detta kan stämma även med Martin Jern och hans roman. Han har bott i USA så man kunde anta att han har bra kunskap i engelska. Därtill har största delen av bokens målgrupp, dvs. svenska ungdomar, studerat engelska flera år i skolan så man kunde också anta att de förstår engelska till en måttlig grad. Detta kunde åtminstone förklara varför största delen av språkväxlingssekvenserna i romanen är omarkerade.

Språkväxling framträder mest då huvudkaraktärens tankar skildras och i dialog. Man kunde angående språkväxlingssekvensernas markering säga att det inte finns några språkväxlingssekvenser i romanen som man kunde entydigt säga vara svagt markerat även om sådana typografiska markeringar som kursivering har använts. Exempel 4 nedan är ett exempel på två längre språkväxlingssekvenser. Bokens huvudkaraktär Otto försöker hitta information om byn Ryda på nätet men hittar istället ett engelskt uttryck på nätsidan *Urban Dictionary*.

- (4) Jag får upp bilder på en digital kamera, en golfklubb i Skåne, ett nedlagt gammalt hotell och sen ett uttryck på *Urban Dictionary*: *Ryda: A failed white trash rapper, often from a broken home, that aspires to be a "gangster"*. Förslag på hur man använder ordet: *You ain't no "Juggalo ryda", you just a meth addicted high school dropout that run around yelling "whoop whoop" like a retard.* (6)

Språkväxlingssekvensen i exempel 4 är relativt lång. Trots att sekvensen är relativt lång så har den inte översatts. Språkväxlingssekvensen är kursiverad. Sådana typografiska markeringar som kursivering räknas som svaga markeringar (Eriksson & Haapamäki 2011: 47). Det kan ändå i denna kontext vara svårt att bestämma om sekvensen är kursiverad därför att den är på engelska eller därför att den engelska sekvensen står i skriven form på nätsidan *Urban Dictionary* i romanen.

Exempel 5 nedan är en likadan språkväxlingssekvens i vilken det är svårt att bestämma om språkväxlingen är markerad eller inte. Språkväxlingssekvensen är kursiverad men det är inte entydigt att den kursiverats därför att den är på engelska.

- (5) "Alla kändisar har extension", fortsätter hon helt ovetande om att jag står utanför dörren och försöker skicka telepatiska meddelanden att hon ska *abort the mission*. (134)

I exempel 5 sker språkväxlingen i huvudkaraktären Ottos tankar. Språkväxlingssekvensen kan tolkas som svagt typografiskt markerat eftersom den är kursiverad, men den kunde också tolkas så att frasen *abort the mission* är kursiverad därför att det representerar det meddelande som Otto skulle vilja telepatiskt skicka till sin mor.

Det finns flera liknande exempel där det är svårt att skilja på om språkväxlingen är svagt markerat med typografiska markeringar eller om markeringen representerar bara att texten är i annorlunda form, till exempel i skriven form. Exempelen 6 och 7 representerar ännu två sådana fall där det är svårt att säga om språkväxlingssekvensen är kursiverad därför att frasen är på annat språk än romanens huvudspråk eller därför att det representerar text i en annan form.

(6) *This too shall pass* står det i handleden. (210)

(7) Ämnesrad: *Fuck you*. (209)

I det första exemplet representerar den engelska frasen en tatuering som Otto har tagit i sin handled. Det andra exemplet representerar ett meddelande som Otto har fått som e-post från en kvinna som är arg på honom.

På ett ställe i boken har ett engelskt uttryck valts att beskrivas mer. I en scen använder Ottos kompis Sara uttrycket *yolo*. Otto frågar henne vad uttrycket *yolo* betyder och Sara börjar skratta och hånar Otto. Ottos andra kompis Monkan som är med i diskussionen förklarar åt Otto att det betyder *you only live once*.

(8) ”Yolo”, skriker Sara ännu högre. ”Eller hur, Åke! Yolo för fan!”
Sara tittar på mig. Åke. Otto. Whatever. Jag har ingen aning om vad dom pratar om.
”Vad betyder yolo?” frågar jag.
Sara skrattar.
”Är han like bakom?”
”You only live once”, förklarar Monkan irriterat. (63)

Språkväxlingen i exempel 8 kan anses vara relativt starkt markerat. Det att uttrycket har förklarats kan anses som en metaspråklig kommentar. Men frasen har inte entydigt översatts eller förklarats på svenska i boken. Senare på samma sida i boken filosoferar Otto kring uttrycket på svenska. I samband med detta har uttryckets innehåll beskrivits även på svenska.

- (9) You only live once, upprepar jag i huvudet.
En rätt jävlig tanke, om du frågar mig. Visst är det ju kanske bra att tänka så, att man bara lever en gång, sen är det slut, så yolo: ”Lev så in i helvete medan du kan!” Men samtidigt är det så jävla deprimerande. Du lever bara en gång, sen är du död i all evighet. (63)

Exempel 9 visar att även om frasen *you only live once* inte har direkt översatts till svenskan så har frasens centrala innehåll beskrivits på svenska så att även sådana som inte skulle förstå vad frasen på engelska betyder skulle förstå vad den hänvisar till och vad som är uttryckets centrala innehåll.

Språkväxlingssekvenserna i romanen är oftast inte integrerade, dvs. grammatiskt anpassade till romanens huvudspråk. Men i några ställen är de engelska språkväxlingssekvenserna integrerade genom att ordets stavning har anpassats till svenskan. Exempel 10 är ett exempel där språkväxlingssekvensen har integrerats genom att det engelska ordet har fått svenskans obestämda artikel *en*.

- (10) Han är en badboy om du fattar vad jag menar (72)

I exempel 10 har det engelska ordet *badboy* fått svenskans obestämda artikel *en*. Det finns 11 likadana sekvenser i boken där engelska orden har fått den obestämda artikeln *en*.

Språkväxlingssekvensens integrering i den litterära textens huvudspråk sammanhänger med språkväxlingens markering. Enligt Haapamäki och Eriksson (2017) kan språkväxlingen i regel inte anses vara integrerad i den litterära textens huvudspråk om den är markerat med metaspråkliga kommentarer och/eller översättning (Eriksson & Haapamäki 2017: 164).

Ibland har även verb anpassats till svenskans grammatik genom att det böjts enligt svenskans böjningsregler.

(11) Jag tror till och med att vi connectade. (93)

I exempel 11 har det engelska verbet *connect* böjts enligt svenskans imperfektregler istället för att böjas enligt engelskans imperfektregler som *connected*. Som Kotsinas (2003) menar så är engelska verb svåra att anpassa till svenska språket. De engelska verbböjningarna passar inte i svenskt sammanhang och detta löses ofta genom att behandla de engelska verben som svenska ord och böja dem enligt svenska verbböjningsregler. (Kotsinas 2003: 252)

Sammanfattningsvis kan man säga om språkväxlingens frekvens i romanen *Svensk synd* att språkväxling är relativt frekvent i boken. Det sker betydligt mest till engelska, men det finns även några ord och fraser på spanska, latin och franska. Språkväxlingen är oftast inte markerad i romanen. Det finns dock några språkväxlingssekvenser i boken som man kunde tolka vara svagt markerade med typografiska markeringar men som även representerar en annorlunda typ av text eller meddelande och därför kan man även tolka det så att de typografiska markeringarna markerar endast att det är frågan om en annorlunda form av text. Några språkväxlingssekvenser i boken är relativt starkt markerade med metaspråkliga kommentarer eller en indirekt översättning. Vidare är språkväxlingen oftast inte grammatiskt anpassad till romanens huvudspråk men det finns även sådana verb som har böjts enligt svenskans verbböjningsregler och sådana substantiv som har fått svenskans obestämda artikel *en*.

4.2 Kommunikativ kontext

Romanens författare Martin Jern har levt i sin barndom i USA (Lilla Pirat Förlaget, 2019). Detta kan ha påverkat hans sätt att använda språkväxling. Det är oklart om Jern är tvåspråkig

eller om svenska ens är hans modersmål men i alla fall kan man påstå att hans bakgrund kan ha haft en inverkan på hans förmåga att språkväxla i sin bok.

Som Eriksson och Haapamäki (2017: 180–181) skriver i sin artikel så kan författarens språkliga bakgrund inte fullständigt klargöra flerspråkigheten i det litterära verket eller språkväxlingens egenskaper. Trots allt är det författaren själv som av olika orsaker väljer att ha manifesta inslag av språkväxling i sitt verk. Tidigs (2014: 89) menar att flera författare språkväxlar i sina verk medvetet för att åstadkomma vissa narrativa, tematiska, stilistiska eller politiskt laddade syften. Men Tidigs poängterar även att det ändå är osannolikt att all litterär flerspråkighet skulle vara ett resultat av författarens avsiktliga överläggning för att uppnå en specifik effekt. Dessutom är det omöjligt att avgöra vilken språkväxling som skulle vara medvetet och vilken omedvetet gjort av författaren.

Eftersom språkväxlingen är mest omarkerad i den undersökta boken förväntas det att läsare till viss mån kan förstå engelska. Som jag nämnde i avhandlingens inledning har det varit obligatoriskt att studera engelska i skolan i Sverige sedan 1960-talet. Därför kan man kanske förvänta sig att största delen av de svenska ungdomarna förstår tillräckligt mycket engelska så att det inte är problematisk för dem att läsa en roman med språkväxling till engelska.

Angående aspekten hur språkväxling förekommer i ett litterärt verk står förlaget som ger ut verket i en central roll. Det beror på förlagets tolerans mot språkväxlingen i vilken grad litterär flerspråkighet kan anses acceptabelt. (Eriksson & Haapamäki 2017: 182) Eftersom Martin Jern inte har intervjuats i denna avhandling så är det omöjligt att veta hur eller om bokförlaget har kommenterat språkväxlingen i romanen *Svensk synd* och om Jern har varit tvungen att ändra någonting.

De bokrecensionerna av boken *Svensk synd* som var tillgängliga på internet har inte tagit ställning till språkväxlingen i boken. Tidigs (2016) menar i sin undersökning att det sällan uppstår debatt om språklig variation och korrekthet (Tidigs 2016: 59). Men en bloggare (i

bloggen *Carolina läser*) som har skrivit ett inlägg om Jerns bok har nämnt att Jern har ”så på pricken fångat tonåringarnas språk och uttryck”. I bloggen *Booksessed* har bloggaren också givit kommentar om romanens språk i allmänhet i sin recension. Bloggaren skriver att ”Ottos eget språk är så späckat med fula ord att jag ibland tycker det känns lite onödigt, även om det samtidigt ger honom en helt unik, egen röst som är mörk och cynisk och inte sällan komisk”. Dessutom nämns det i bloggen att dialogen är ”trovärdigt och välskriven”. Man kunde alltså med en viss generalisering säga att publiken har tyckt att romanens språk motsvarar väl ungdomarnas sätt att tala. Dessutom har romanens breda spektrum av olika typer av svordomar fått läsarens uppmärksamhet mer än språkväxlingen i romanen.

Flerspråkighet är inte ett av romanens teman. Romanens miljö är en fiktiv svensk by, Ryda, där karaktärerna talar svenska med varandra. Men istället är boken en modern ungdomsroman och ungdomsspråk är därför ganska centralt i romanen. Romanens huvudkaraktär är en 14-årig pojke och en stor del av romanens andra karaktärer är jämnåriga ungdomar. Språkväxling kan anses som ett karakteristiskt drag för ungdomsspråk.

Som Kotsinas (1994) nämner i sin bok om ungdomsspråk så markerar människor grupptillhörighet vid sidan av yttre kännetecken också med sitt språk. Människorna kan med sin språkanvändning avslöja sin personliga identitet och sitt sökande efter sociala roller. Ungdomarnas expressivitet och kreativitet syns tydligt i deras användning av språket. En vanlig föreställning om ungdomsspråket i Sverige är att det innehåller rikligt med engelska ord. (Kotsinas 1994: 19, 23, 68)

Sammanfattningsvis kunde man säga att fast flerspråkighet inte är ett centralt tema för romanen så är språkväxling central i boken eftersom den är en ungdomsroman och ungdomsspråk har en central roll i moderna ungdomars liv. Och trots att publiken inte till synes har reagerat på språkväxlingen i romanen så har Jern fått positiv respons om romankaraktärernas realistiska språkanvändning.

4.3 Språkväxlingens litterära funktioner

Språkväxling i litterära verk kan fylla olika funktioner och uppgifter. Författarens avsedda funktioner med språkväxlingen behöver inte sammanfalla med läsarens tolkningar. Flerspråkighet får sin effekt i mötet med läsaren. Därför kan även olika läsare tolka språkväxlingen på olika sätt. (Eriksson & Haapamäki 2011: 49; Eriksson & Haapamäki 2017: 165)

Olika funktioner som forskare har nämnt som möjliga funktioner av litterär flerspråkighet är till exempel autenticitetsskapande, karaktärgestaltning, humor, parodi, ordlek, normbrott, exotisering och språklig rollfördelning. Språkväxlingen kan även fungera karaktärs- och miljöskildrande. (Eriksson & Haapamäki 2017: 165, 176)

Enligt Tidigs medför språkväxling en utökad språklig repertoar för författaren. Man kan påstå att ingenting förloras i en flerspråkig text utan flerspråkig text kan utföra allt som en enspråkig text förmår och därtill även sådant som en enspråkig text inte kan förmå. (Tidigs 2014: 73) Eftersom det är omöjligt att veta exakt hurdana funktioner eller uppgifter författaren har tänkt att språkväxlingen ska ha utan att till exempel intervjua författaren, så fokuserar analysen endast på hur språkväxlingens funktion kan tolkas.

Språkväxlingen sker mest när romanens ungdomar diskuterar med varandra, och därtill i Ottos tankar. De äldre karaktärerna i romanen språkväxlar inte på samma sätt. Till exempel Ottos mamma och andra vuxna i romanen språkväxlar inte alls lika mycket som Otto och de andra ungdomarna gör. Det finns också skillnad i sättet de kristna ungdomarna i boken talar och språkväxlar jämfört med hur Otto och hans kompisar talar. De ungdomar som hör till den kristna sekten språkväxlar inte. Följaktligen kunde man påstå att språkväxlingen kan ses som ett element i karaktärsskildringen. Författaren har avskilt Ottos och hans kompisars sätt att tala från de vuxnas och de kristna ungdomarnas sätt att tala.

Det är möjligt att författaren har velat skapa en bild av autentiskt ungdomsspråk med hjälp av språkväxling. Språkväxling är ett centralt element i dagens ungdomsspråk. Det är en vanlig föreställning om ungdomsspråket i Sverige att det innehåller rikligt med engelska ord (Kotsinas 1994: 68). Därför kan man anse att språkväxlingens sannolika syfte är att fungera autenticitetsskapande i romanen. Eftersom romanen är avsedd för ungdomar och karaktärerna är ungdomar som lever i den moderna tiden med smarttelefoner och andra nutids signalement, är det viktigt för romanens autenticitet att karaktärerna också talar på det sättet som dagens ungdomar gör. Om man ser på de bokrecensioner som presenterats i kapitel 4.2. så kunde man säga att enligt mottagare (dvs. bokens läsare) har författaren också lyckats skapa ett autentiskt språk hos karaktärerna.

Språkväxling kan även exkludera sådana läsare som inte är bekanta med ungdomsspråk, dvs. äldre läsare. Däremot kan språkväxlingen inkludera de ungdomar som är bekanta med ungdomsspråket. Det realistiska språket kan även locka ungdomar att läsa boken eftersom språket är autentiskt och kanske känns det lättare för ungdomar att identifiera sig med romanens karaktärer.

Romanen *Svensk synd* innehåller rikligt med svordomar på olika språk. Svordomar fungerar som stilistiska markörer. De förekommer både i dialog mellan bokens karaktärer och i huvudkaraktärens inre dialog. Svordomar kan på samma sätt som litterär flerspråkighet fungera exkluderande eller inkluderande. Ungdomar kan använda typiska ungdomsspråkliga markörer för att signalera en gemenskap med ungdomar och avstånd till vuxna. Man kunde säga att svordomarnas funktion är att signalera tillhörighet till ungdomssamhället och dessutom fungera autenticitetsskapande. Men ungdomsspråkliga markörer och slangord kan även användas i syftet att överraska mottagaren med ett lekfullt och ibland även lite nonchalant hanterande av språket (Kotsinas 1994: 67).

5 SPRÅKVÄXLING I AFFEKTIVA UTTRYCK

I detta kapitel diskuterar jag närmare språkväxling i affektiva uttryck i romanen. De affektiva uttrycken som analyseras nedan är sekundära interjektioner som har kategoriserats på likadant sätt som Pii Takala (2004) har gjort i sin avhandling pro gradu *Affektiva uttryck i serietidningen Kalle Anka* men med några egna ändringar i kategorierna.

Takala (2004) har delat sekundära interjektioner i fyra kategorier: positiva impulsjoner, negativa impulsjoner, skällsord och smeknamn. Kategoriseringen baserar sig på Thorells (1982) och *Svenska Akademiens grammatikens* (1999) indelningar av interjektioner. Jag gjorde några materialstyrda ändringar i dessa kategorier. Eftersom det i romanen *Svensk synd* inte fanns några språkväxlingssekvenser som kan entydigt sägas vara smeknamn bestämde jag att i kategorin ”smeknamn” även inkludera positiva deskriptiva ord och positiva adjektiv som kan antingen vara positiva deskriptioner av personer eller olika händelser eller saker. För att upprätthålla balansen mellan kategorierna inkluderade jag i kategorin ”skällsord” alla språkväxlingssekvenser som kan kategoriseras som negativa deskriptiva ord eller negativa adjektiv antingen om personer eller olika händelser eller saker.

I avsnitt 5.1 diskuterar jag positiva impulsjoner, i avsnitt 5.2 negativa impulsjoner inklusive svordomar och andra kraftuttryck, i avsnitt 5.3 skällsord och i avsnitt 5.4 behandlar jag smeknamn. Lika som i det tidigare kapitlet så har jag också i detta kapitel valt att efter varje exempel presentera endast bokens sidnummer istället för att ha en fullständig källhänvisning, eftersom alla exemplen är från samma roman, *Svensk synd*.

5.1 Positiva impulsjoner

Positiva impulsjoner är impulsjoner som förmedlar positiva känslor. Ett beskrivande exempel står nedan där romanens karaktär Kenny förmedlar sina positiva känslor genom att växla till engelska med ordet *yes*:

- (12) Kenny knyter näven drar bak armen i en segergest och säger ”yes!” högt för sig själv. (40)

Exempel 12 representerar en kort engelsk positiv impulsjon. Ordet *yes* som oftast används som jakande svar på en fråga har i detta exempel använts för att uttrycka iver.

Den vanligaste positiva impulsjonen på engelska i romanen är uttrycket *yolo*. Uttrycket uppträder tolv gånger i materialet. I exempel 13 finns ett exempel på hur ordet *yolo* används i boken.

- (13) ”Yolo för fan” (63)

Slangordet *yolo* är en förkortning av den engelska frasen *you only live once*. Detta förklaras även i romanen som man kan se på exempel 8 i kapitel 4.1. Karaktärerna i romanen använder uttrycket *yolo* för att uttala att man inte ska oroa sig för mycket och bry sig om små saker.

Den näst mest frekventa språkväxlade positiva impulsjonen i romanen, efter uttrycket *yolo*, är ordet *killer* (se exempel 14). Ordet uppträder i materialet elva gånger. Ordet får sin positiva affekt från kontexten.

- (14) ”Killer”, säger pappan och gör tummen upp.
 ”Killer”, upprepar Klon, också han gör tummen upp. (40)

Ordet *killer* i sin litterära mening motsvarar det svenska ordet *mördare*. Även om ordet i sig självt knappast väcker några positiva känslor används det som slanguttryck för att förmedla

att någonting eller någon är imponerande, respektgivande, utmärkt eller sensationellt (Ayto & Simpson 2010: 155).

I exempel 15 finns först ett ljudhärmande uttryck *whoop* och sedan uttrycket *mutha fucka* som även kan anses som ett skällsord. Men tillsammans och i denna kontext skapar de en slags positiv impuls som förmedlar iver och fungerar som skämtsamt övermod.

- (15) Lite svettigt är det fan, jag har ingen aning om hur jag ska fortsätta, men jag bara kör på och säger: "Whoop, whoop mutha fucka!" och sträcker ut armen i något som till hälften blir en black panther-hälsning och till hälften en heilning. (22)

Trots att man inte kan säga att *whoop* är ett engelskt ord så kan det anses vara en engelskt impuls. Uttrycket *mutha fucka* är inte heller helt rätt skrivet enligt engelskans stavningsregler men jag har valt att ta det i beaktande i min analys av språkväxling till engelska eftersom det är en variant av det engelska uttrycket *mother fucker* som används för att uttrycka att någon är föraktlig eller att någon eller någonting är otrevligt/obehagligt (Ayto & Simpson 2010: 184, 189). Sådan uttalshärmande stavning är inte sällsynt bland ungdomar och det används speciellt i sådana kommunikationskanaler som internet och sociala medier (Gunnarsdotter Grönberg 2008: 246). Kotsinas (2003) menar även att om skribenten vet att läsaren vet hur ordet stavas så kan skribenten skoja med språket och skriva det uppenbart fel för att dra uppmärksamhet till texten (Kotsinas 2003: 225). Det att uttrycket *mother fucker* har skrivits som *mutha fucka* kan vara ett tecken på detta fenomen.

Det finns även några enskilda språkväxlingsord vilka i romanen uttrycker beundran över någonting imponerande. Dessa ord har kategoriserats till positiva impulser fast de även skulle kunna passa i smeknamn-kategorin för att de är positiva adjektiv, men eftersom de används mer som impulser så har de kategoriserats i denna kategori.

- (16) "Cool", säger Sara Olsson uppriktigt. (83)

(17) Sweet alltså. (17)

(18) Nice. (10)

Alla tre adjektiv är korta och fungerar som reaktioner till någonting. Exempel 16 och 17 är reaktioner till någonting som den andra karaktären har gjort eller sagt. Exempel 18 är Ottos reaktion när han ser motellet där han och hans mor ska bo. Ordet *cool* används i flera olika typer av sammanhang i romanen men i exempel 16 har det använts för att uttrycka att någonting är snyggt eller häftigt (Kotsinas 1998: 29). Ordet *sweet* kan användas i modern slang för att uttrycka att någonting är utmärkt eller i ordning (Ayto & Simpson 2010: 318).

Två språkväxlingssekvenser som är ganska svårt att kategorisera är uttrycken i exemplen 19 och 20 nedan. Exempel 19 skulle även kunna ingå i kategorin negativa impulser men eftersom det syns i kontexten, dvs. i följande mening att karaktären har ett leende medan hon säger *my God* så har även exempel 19 kategoriserats vara en positiv impuls.

(19) ”My God” säger hon med leende. (45)

(20) Nu är den tom, men det är ändå rätt holy shit. (18)

Språkväxlingssekvensen i exempel 19 används i romanen då karaktären Monkan skämtsamt retar Otto. Monkan använder uttrycket för att hon är road när Otto tar hennes skämt på allvar och inte förstår att Monkan bara retas med honom. Uttrycket *holy shit* kan användas för att uttrycka att någonting är förvånande, chockerande eller imponerande (Cambridge Dictionary 2020). I romanen används det för att uttrycka att Otto är imponerad över en fin kyrka.

Sammanfattningsvis kan man säga att det finns en ganska liten variation i de positiva impulser som språkväxlas i romanen. Största delen av förekomster utgörs antingen av uttrycket *yolo* eller ordet *killer*. Tjugotre av de 31 positiva impulserna är antingen av dessa uttryck och endast åtta är andra ord eller fraser. Sammanlagt finns det således 31 språkväxlingssekvenser som kan kategoriseras som positiva impulser.

5.2 Negativa impulsjoner

Största delen av de negativa impulsjonerna som språkväxlas i romanen är olika slags svordomar. Eftersom boken är en ungdomsroman så kan man anse att det är ganska naturligt att författaren har velat realistiska diskussioner mellan karaktärerna när karaktärerna också är ungdomar. Att använda svordomar och andra kraftuttryck är karakteristiskt för ungdomsspråk. Det är ett sätt att bryta mot språkliga och andra tabun (Gunnarsdotter Grönberg 2013: 264). Användning av andra språk än modersmålet i svordomssammanhang är vanligt bland unga. De traditionella svordomarna har vattnats ur och förlorat sin kraft. De gamla svordomarna används snarare som förstärkningsord och nya kraftuttryck hämtas från andra språk. (Kotsinas 2003: 149)

Det absolut vanligaste ordet som språkväxlas och används som negativ impulsjon i romanen är ordet *fuck* och dess variationer. De förekommer tjugofyra gånger i romanen. De olika variationerna är: *fucking fuck*, *fucked up*, *fucking*, *fucked*, *fucka upp*, *what the fuck* och *fuck you*. Nedan finns tre exempel av hur ordet och dess variationer används i romanen.

(21) Fucking fuck. (21)

(22) Jag fuckade upp. (184)

(23) Jag mimar ”what the fuck”, Klon skakar på huvudet och gör en knappt märkbar grimas (189)

I exempel 22 har uttrycket *fuck upp* fått ett försvenskat stavningssätt *fucka upp*. I engelskan används ordet *fuck* för att uttrycka stark avsky, förakt eller avvisande. Variationen *fuck upp* används som verb för att säga att någon har förstört någonting eller misslyckat med någonting. Ordet *fucking* används som förstärkande partikel för att uttrycka bland annat irritation. (Ayton & Simpson 2010: 100–101)

Ett mildare kraftuttryck som liknar användningen av ordet *fuck* är ordet *shit* som framträder i olika variationer fem gånger i romanen. Den vanligaste variationen är uttrycket *bullshit*:

- (24) Man återupplever sina allra viktigaste stunder i dödsögonblicket och sån bullshit. (2)
- (25) ”Shit”, är det första Klon säger när han är tillbaka i luren. (193)

Ordet *bullshit* används för att markera att någonting är nonsens eller struntprat (Aytton & Simpson 2010: 39). Det är vanligt med svordomar att lexikalisera ord från andra ordgrupper som interjektioner. Exempel 25 är ett exempel där ordet *Shit* har lånats från en annan ordgrupp och det håller sin ursprungliga form fast det används som en interjektion (Teleman, Hellberg & Andersson 1999: 761–762).

Religionsrelaterade negativa impulsjoner är ganska vanliga i den undersökta romanen. Religionsrelaterade negativa impulsjoner förekommer 24 gånger i romanen. De används på flera olika sätt som det syns i exemplen 26 och 27. Även om man i exempel 26 har skrivit ordet *Jesus* fel så kan man anta att författaren med stavningssättet har velat visa att karaktärens utrop har mer ett engelskt uttal än svenskt.

- (26) Dra undan stolen, jeezus christ! (105)
- (27) Amen my god, vad hon är pinsam! (116)

Uttrycket *Jeezus christ* framträder i romanen tre gånger. Endast uttrycket *Jeezus* framträder i romanen fyra gånger. Det används i likadana situationer som uttrycket *my god* vilket framträder 17 gånger i romanen i negativa sammanhang och i olika variationer. En variation av *my god* finns i exempel 27 där även ordet *amen* finns innan uttrycket *my god*. Svordomar med anknytning till religiösa företeelser är vanliga i många språk. Religionsrelaterade impulsjoner och svordomar brukade förr vara chockerande men de har förlorat sin styrka delvis på grund av att religion inte spelar lika stor roll i samhället som den gjorde förr.

Religionsrelaterade svordomar och impulsjoner används nuförtiden mer som förstärkningsord. (Kotsinas 2003: 149; Ljung 2006: 64)

Den sista negativa impulSIONEN som inte gick att kategorisera i tidigare nämnda grupper är exempel 28.

(28) Den schysta snuten, my ass. (158)

Jag valde att kategorisera uttrycket *my ass* i kategorin negativa impulsjoner eftersom jag anser att det fungerar på lite samma sätt som uttrycket *bullshit* för att visa att någonting är nonsens.

Sammanfattningsvis kan man säga om negativa impulsjoner att det finns ett stort antal av dem i materialet men att variationen är liten. Största delen av de negativa impulsjonerna är svordomar som är variationer av orden *fuck*, *shit* eller *my God* samt annat religionsrelaterat. Totalt finns det 54 språkväxlingssekvenser som kunde kategoriseras som negativa impulsjoner.

5.3 Skällsord

Skällsord är affektbelagda ord. Det betyder att de innehåller affektiva element i språklig form. Svahn (1999) skriver i sin bok *Den liderliga kvinnan och den omanlige mannen* att skällsord möjligtvis är den ordgruppen som får mest nya ord genom att nya ord bildas. Alla nybildade ord har olika spridning och livslängd. Lika som alla andra ord så bildas även skällsord för en viss situation. (Svahn 1999: 149–150)

Det är vanligt att bilda nya ord genom att sammanställa ord. I exempel 29 har ett skällsord skapats genom en sammanställning av två ord med olika betydelse.

(29) Det verkar ligga i blodet att vara en smartass. (12)

I exempel 29 finns det en svensk artikel *en* framför ett engelskt skällsord. Skällsordet *smartass* som syns i exemplet används speciellt i USA som ett adjektiv om att någon är skrytsamt eller självbelåtet smart (engelska definition: *Ostentatiously or smugly clever*) (Ayton & Simpson 2010: 287). I romanen hänvisar ordet till en karaktärs beteende att vara en slags besserwisser. Ordet förekommer tre gånger i romanen. Det är vanligt att sammansätta ord för att skapa skällsord. Speciellt genom att ha ett kroppsdelord som sammansättnings efterled t.ex. *ass* i orden *lazyass* och *dumbass*. (Svahn 1999: 152–154) Adjektivet *smart* skulle annars vara ett positivt adjektiv som beskriver personens höga intelligens eller stilig utseende, men i en sådan sammansättning som i exemplen får det en negativ betydelse (Cambridge Dictionary 2020).

En annan språkväxlingssekvens som innehåller ordet *ass* som kategoriserats i denna kategori är frasen *pain in the ass*. Meningen där sekvensen förekommer presenteras som exempel nedan.

(30) Morsan kan verkligen vara en pain in the ass för folk. (9)

Frasen *pain in the ass* är en ganska vanlig fras som används för att uttrycka att någon är en ”irriterande typ” eller en ”plåga” (Nilsson 2009: 200). Romanens huvudkaraktär Otto använder denna fras för att beskriva sin mors förmåga att kunna vara irriterande mot folk.

Liknande sammansättning som presenterades i exempel 29 finns i exempel 31 nedan.

(31) JEEZ MY GOD FUCKFACE, vad händer? (190)

Ordet *fuckface* är en sammansättning som används på ett förolämpande sätt för att säga att någon är en ”skitstövel” eller en ”jävel” (Nilsson 2009: 100). I romanen förekommer denna

språkväxlingssekvens i Ottos tankar när han ”kokar av ilska” då en pastor betar sig opassande på Ottos kompis begravning.

I romanen förekommer det två engelska skällsord mitt i en längre språkväxlingssekvens. Exemplet presenteras nedan.

- (32) You ain't no” Juggalo ryda”, you just a meth addicted high school dropout that run around yellig “whoop whoop” like a retard. (6)

I exempel 32 har ordet *retard* använts som ett skällsord för att hänvisa till personens intelligens. Sådana skällsord som hänvisar till personens intelligens är vanliga typer av skällsord (Andersson 1992: 81). Dessutom innehåller samma språkväxlingssekvens även en längre fras *meth addicted high school dropout*. Frasen *high school dropout* hänvisar till en person som har avbrutit sina studier. Föregående uttryck *meth addicted* hänvisar till att personen även är beroende av droger.

I romanen finns det några skällsord som hänvisar på ett nedsättande sätt till att man är landsbo. Sådana skällsord uppträder i romanen fyra gånger. Nedan finns två exempel på hur sådana skällsord har använts.

- (33) Jag orkar fan inte fler hillbillies. (97)

- (34) ”Tjena, din jävla redneck.” (179)

Ordet *hillbilly* kan användas antingen som substantiv eller som adjektiv för att uttrycka att någon är en ”lantis” eller lite ”simpel” eller ”naiv” (Nilsson 2009: 131). Ordet *redneck* kan användas nästan i samma betydelse. Man kan uttrycka med ordet *redneck* att någon är en vit lantis och stereotypiskt bigott genom att vara rasistisk eller väldigt konservativ. Ursprungligen användes ordet för att hänvisa till vita människor från den amerikanska Södern men i romanen använder Sara detta skällsord skämtsamt om sin kompis. (Nilsson 2009: 232) Ordet *hillbilly* framträder i Ottos tankar när han funderar över människor som bor i Ryda. I

romanen finns även det engelska skällsordet *white trash* vilket enligt *Amerikansk slangordbok* (2009: 320) används för att hänvisa till fattiga vita jordbrukare.

Ord som inte är nedsättande i sig kan också få en negativ betydelse och användas som skällsord beroende på användningskontexten. Ordets användningsområde vidgas och ordet blir dubbelbetydligt. Ofta mister det utvidgade ordet det mesta av sin beskrivande innebörd. (Andersson 1992: 81) Följande exempel är ett sådant ord som har tappat sin beskrivande innebörd och dess användningsområde har vidgats.

(35) Tänk om dom kallar mig mamasboy eller nåt. (103)

Cambridge Dictionary (2020) definierar uttrycket *mama's boy* som en pojke eller en man som tycks göra vadhelst hans mor säger att han borde göra. I romanen uppträder detta ord när det är Ottos första dag i skolan i Ryda och hans mamma erbjuder sig att köra honom till skolan men Otto tackar nej eftersom han inte vill att andra elever ska kalla honom för *mamasboy*.

Det finns flera språkväxlade ord som används i romanen för att uttrycka att någon eller någonting är konstigt eller otäckt. Nedan finns fyra olika exempel av sådan språkväxling.

(36) ”Freaky” (21)

(37) Lite weird och knäppt. (65)

(38) Sen tänker jag på dom där creepy killarna i kyrkan som frågade om jag var rädd för att dö (26)

(39) Jag tittar ut i lokalen och hundra crazy christians stirrar tillbaka på mig som om jag vore en utomjording. (21)

Ordet *freaky* förekommer i romanen bara en gång. Ordet *weird* förekommer två gånger och *crazy* bara en gång. Ordet *creepy* eller dess variation *creep* förekommer fyra gånger i

romanen. Ordet *creep* kan användas som slanguttryck att säga att någon är en ”äckel” eller en ”kräk” (Nilsson 2009: 68).

Följande exempel är den enda språkväxlingssekvens där ordet *bitch* har använts i romanen. Ordet har fått svenskans substantivändelsen *-en*.

(40) ”Jag ska döda den jävla bitchen!” (117)

Ordet *bitch* har ett omfattande användningsområde. Man kan i amerikansk slang använda ordet för att hänvisa till en kvinnlig person men man kan även använda ordet för att uttrycka att någon är en ”slyna” eller en ”käring” (Nilsson 2009: 35). I romanen använder Sara ordet när hon är arg på Monkan.

I exemplet nedan har det engelska uttrycket *trashy* fått svenskans adjektivändelse *-ig*.

(41) Han är så trashig! (62)

Det engelska uttrycket *trashy* motsvarar betydelsen *smaklös*, *vulgär*, *undermålig* eller *ohyfsad* (Nilsson 2009: 303). Den försvenskade variationen av ordet är i allmänt bruk och Norstedts svenska slangordbok (1998) har inkluderat den som ett svenskt slangord med definitionen *dålig* eller *värdelös*.

De följande exemplen är sådana språkväxlade ord som är svåra att kategorisera eftersom de inte i sig är skällsord utan snarare negativa beskrivningar av en sak eller en händelse.

(42) Scary. (48)

(43) “Han måste verkligen se dig som ett lost cause.” (133)

(44) Hela vägen till skolan spelar Sara nån cheesy r’n’b på hög volym. (126)

Exempel 42 är ett adjektiv som i denna kontext fungerar som reaktion till någonting som är oroväckande eller underlig. Jag kategoriserade dem med i kategorin skällsord eftersom jag anser att de fungerar på likadant sätt som några av de tidigare nämnda exemplen i denna kategori, till exempel ordet *weird*. Som det nämndes i inledningen av detta kapitel så har alla språkväxlingssekvenser som är adjektiv eller fungerar på ett likadant sätt som adjektiv och inte används som impulsionser inkluderats i antingen skällsord eller smeknamns kategorier. Språkväxlingssekvensen *lost cause* som finns i exempel 43 används som en beskrivning av en person eller en sak som inte har någon chans att lyckas (Cambridge Dictionary 2020). I romanen använder Ottos kompis Sara uttrycket om Otto när skolans rektor har skickat Otto till kuratorn eftersom Otto enligt rektorn har betett sig dåligt. Jag har även tagit med språkväxlingsordet *cheesy* i denna kategori vilket används i romanen för att beskriva musiken som Ottos kompis Sara lyssnar på i sin bil. Ordet *cheesy* används för att beskriva att någonting är bland annat smaklöst och dåligt (Nilsson 2009: 56).

Sammanfattningsvis kan man säga om skällsord att de inte språkväxlas lika frekvent som negativa impulsionser eller positiva impulsionser. Men det finns mycket större variation i de skällsorden som språkväxlas än i impulsionser. Språkväxlingsord som kunde kategoriserats till denna kategori finns det 25 av i romanen.

5.4 Smeknamn

Smeknamn förekommer mest i talspråk. Smeknamn är tilltalsnamn som till exempel förälskade använder om varandra eller föräldrarna använder om deras småbarn. Det finns konventionella smeknamn till exempel i finska kan man använda fågelmetaforer som smeknamn för kvinnor och barn (*kyyhkynen*, *pulmunen*). Likadana smeknamn som baserar sig på fåglar och smådjurs namn har funnits redan i antikens latin. (Koski 1992: 24). Sådana konventionella smeknamn språkväxlas ändå inte i romanen. De positiva beskrivningar eller smeknamn som finns i romanen handlar mer om att någon eller någonting är kul eller häftigt.

Ordet *badass* används fyra gånger i den undersökta boken. Det är inte något konventionellt smeknamn eller positiv beskrivning av någonting men bokens karaktärer använder detta ord för att beskriva personens utseende eller karaktär och även fina tapeter.

(45) Fullt förståeligt med tanke på att hon är rätt badass: vältränad, hög gäll röst. (129)

(46) ”Badass”, flinar han.

Ordet *badass* är inte direkt smeknamn utan mer som en positiv beskrivning av saker eller personer och på det sättet fungerar det som kontrast till de skällsord som beskrevs i föregående avsnitt. Enligt *Amerikansk slangordbok* (2009) används ordet *bad-ass* som substantiv eller adjektiv för att uttrycka att någonting eller någon är en ”tuffing” eller ”svängig” (Nilsson 2009: 26).

Ordet *badboy* används fem gånger i romanen. Ordet är inte heller direkt ett smeknamn utan det används i boken mer som en beskrivning av en människotyp. Det är svårt att kategorisera ordet eftersom det inte direkt beskriver positiva egenskaper hos en människa utan är mer som en beskrivning av en människotyp. I alla sammanhang är ordet *badboy* kanske inte någon positiv beskrivning av en människa men det används ändå i boken på det sättet att det låter som att en människa som är *badboy* är kul och beundransvärd.

(47) Han är en badboy om du fattar vad jag menar. (72)

(48) ”Vilken badboy du har blivit då...” (180)

Ordet *badboy* används på likadant sätt som ordet *badass* men man hänvisar med det endast till en manlig person. Man kunde säga att betydelsen med detta ord också liknar definitionen ”tuffing”. Om man skulle ersätta ordet *badboy* med ordet *badass* så skulle betydelsen vara nästan densamma.

Ordet *cool* och dess variationer framträder tretton gånger i romanen, men i två av dessa gånger används det som impulsion så endast elva har kategoriserats i denna kategori. Nedan finns tre exempel på hur ordet och dess variationer används i romanen.

- (49) Spontant vill jag säga nej tack och gå in och sura, men jag lyckas ta mig samman och i alla fall säga ”visst”, och behåller kanske fem procents coolness genom att inte låta för entusiastisk. (59)
- (50) All den där självklara coolheten rinner av honom på bara två sekunder och byts ut mot en panikartad blick. (113)
- (51) Sara försöker låta cool, men det funkar inte, hon är rädd, och Frank märker det. (113)

Exempel 51 har grundformen av ordet. I romanen beskriver ordet sättet hur Sara försöker låta för att inte visa att hon är rädd. Exemplet 49 och 50 innehåller de två variationer av ordet *cool*: *coolness* och *coolheten*. Den sistnämnda har grammatiskt integrerats till svenskan med suffixen *-heten*. Ordet *coolness* och *coolheten* motsvarar varandra nästan helt, men författaren har antingen omedvetet eller medvetet valt att anpassa den andra språkväxlingssekvensen till romanens huvudspråk.

Det finns ytterligare två positiva adjektiv som har språkväxlats i romanen. Dessa två adjektiv är enkla och korta adjektiv som används i romanen för att beskriva Ottos mammas berömda lasagne och byn Ryda som tidigare brukade vara trevlig. De två exemplen presenteras nedan.

- (52) Men kvällens gäst sitter med vid middagsbordet när vi k äkar morsans famous lasagne. (121)
- (53) ”Ryda brukade vara nice”, säger Sara. (147)

Även om dessa ord inte beskriver någon person så har dessa kategoriserats i denna kategori av samma orsak som till exempel orden *weird*, *freaky* och *scary* kategoriserades som skällsord. De beskriver inte någon person men har ändå tagits med i denna kategori eftersom de beskriver någonting på ett positivt sätt.

Det finns även andra språkväxlingssekvenser som uppträder i romanen som är svåra att kategorisera och som kanske inte entydigt hör till denna kategori men som förmedlar positiva känslor eller beskriver någonting på ett positivt sätt. Dessa språkväxlingssekvenser syns som exemplen nedan.

(54) Hon var helt out of my league. (64)

(55) ”Ändå hardcore” (33)

Exempel 54 innehåller språkväxlingssekvensen *out of my league*. Med denna fras beskriver Otto en kvinna som han brukade gilla. Frasen beskriver att kvinnan enligt Otto var för bra för honom. Exempel 55 innehåller engelska ordet *hardcore* vilket förekommer i romanen tre gånger. Enligt *Amerikansk slangordbok* kan ordet *hardcore* ha flera olika betydelser, men det som motsvarar romanens kontext är definitionen ”megahäftig” eller ”enastående” (Nilsson 2009: 124).

Sammanfattningsvis kan man säga att det finns relativt stor variation i olika typer av positiva adjektiv eller beskrivningar som språkväxlas i romanen. Trots att ingen faller direkt i kategorin smeknamn utan fungerar mer i betydelsen att någonting är kul eller häftigt. Sammanlagt finns det 26 språkväxlingssekvenser som har kunnat kategoriseras i denna kategori.

6 SLUTDISKUSSION

I min avhandling pro gradu har jag analyserat och diskuterat användningen av språkväxling och affektiva språkväxlingssekvenser i Martin Jerns ungdomsroman *Svensk synd*. Syftet var att undersöka språkväxlingens form, funktion och frekvens, samt med hurdana affektiva uttryck man språkväxlar i boken. Min avsikt var att förstå i hurdana sammanhang det finns språkväxling i boken och om språkväxlingen har markerats eller förklarats på något sätt. Dessutom ville jag veta hur språkväxlingens funktioner kan tolkas.

Romanen *Svensk synd* omfattar i e-boks form 211 sidor och innehåller 249 manifesta språkväxlingssekvenser. Som jag antog var språkväxlingen främst till engelska. Detta var inte oväntat eftersom det enligt tidigare forskning (t.ex. Storås) verkar vara ganska vanligt att språkväxla mest till engelska. Andra språk som förekom i romanen var spanska, latin och franska.

I analysen användes Haapamäki och Erikssons (2011) modell för analys av litterär flerspråkighet. Metoden var kvalitativ och deskriptiv, men innehöll även några kvantitativa drag med tanke på att manifesta språkväxlingssekvenser har räknats och numeriska uppgifter har presenterats och diskuterats. För att exciperera och analysera språkväxlingen har kvalitativ närläsning använts. I kategoriseringen av affektiva uttryck har samma kategorisering som Pii Takala använt i sin avhandling pro gradu av sekundära interjektioner anpassats till denna avhandling med små tillägg i kategorierna *skällsord* och *smeknamn*.

Resultaten visar att språkväxling förekommer främst i romanen i huvudkaraktärens tankar och i dialog mellan romanens huvudkaraktär och hans kompisar. Manifest språkväxling är dominerande i romanen möjligtvis på grund av att flerspråkighet inte är ett centralt tema för romanen. Största delen av språkväxlingssekvenser är enskilda ord men även fraser och fullständiga meningar är objekt för språkväxling. Oftast är språkväxlingssekvenserna inte grammatiskt anpassade till romanens huvudspråk fast de ofta står i viktig roll för

meningsstrukturen. På några ställen har språkväxlingssekvenser anpassats till svenskan genom att de har fått svenskans böjningsformer eller en svensk artikel.

Angående kommunikativa kontext och språkväxlingens litterära funktioner är det omöjligt att säga om författaren har fått respons från bokförlaget om språkväxlingen och hurdana avsikter författaren har haft med språkväxlingens funktioner. I de bokrecensioner som var tillgängliga på internet hade recensenterna ändå inte reagerat på språkväxlingen, men istället hade recensenterna givit feedback på romanens äkta språkanvändning. Språkväxlingens funktioner kan tolkas på olika sätt. Författarens avsedda funktioner för språkväxlingen är inte alltid identiska med läsarens tolkningar. Språkväxling förekommer mest i romanen när ungdomarna diskuterar med varandra och därtill i huvudkaraktärens tankar. Man kunde påstå att språkväxling fungerar som ett element i karaktärsskildringen. Dessutom kan språkväxling ge ett intryck av autentiskt ungdomsspråk eftersom språkväxling är ett centralt element i dagens ungdomsspråk. Det finns överflöd av språkväxlade svordomar i romanen vilka man kunde påstå att fungerar som stilistiska markörer.

Jag räknade även de affektiva språkväxlingssekvenserna men huvudsakliga perspektivet var ändå kvalitativt. De affektiva uttryck som hade språkväxlats var till största dels svordomar. Svordomar hör till kategorin negativa impulser och de förmedlade mest sådana negativa känslor som irritation och avsky. Positiva impulser finns i romanen avsevärt mindre än negativa impulser. De positiva känslor som förmedlades med affektiva uttryck var till största dels beundran över någonting imponerande eller fint. Språkväxlingssekvenser som kunde räknas till kategorin skällsord finns nästan lika mycket som språkväxlingssekvenser som kunde räknas som smeknamn. Bredaste variation i språkväxlingsord i dessa kategorier finns bland skällsord.

Avhandlingens resultat kan inte på något sätt generaliseras på grund av materialets omfattning. Men undersökningen kan ge en bild av hurdan språkväxling det kan finnas i

svenska ungdomsromaner och hurdan språkväxling det kan förekomma i affektiva uttryck i litteratur.

Ett exempel på fortsatt studie kunde vara att undersöka hur läsare, speciellt ungdomar, uppfattar språkväxlingen. Förstår de allt eller finns det någonting som de inte förstår och påverkar språkväxlingen på något sätt ungdomarnas läsupplevelse och hur ungdomarna själv uppfattar språkväxlingen? Tycker de t.ex. att det är roligt och ger en realistisk bild av kommunikationssättet eller tycker de att det känns tungt om boken innehåller språkväxling?

Man kunde även fortsätta forska i affektiva uttryck genom att undersöka muntlig kommunikation. Ett exempel på en sådan undersökning kunde vara till exempel att granska olika realityprogram eller ungdomars diskussioner och se på hurdana affektiva språkväxlingsuttryck de använder i sitt tal.

LITTERATUR

- Andersson, Jan & Mats Furberg (1966). *Kieli ja vaikuttaminen*. Helsinki: Otava.
- Andersson, Lars-Gunnar (1992). *Fult språk – Svårdomar, dialekter och annat ont*. Malmö: Carlssons.
- Ayton, John & John Simpson (2010). *Oxford Dictionary of Modern Slang*. New York: Oxford University Press.
- Cambridge Dictionary (2020). *Meaning of holy shit in English*. [Online]. [Citerat: 8.4.2020]. Tillgänglig: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/holy-shit>
- Cambridge Dictionary (2020). *Meaning of lost cause in English*. [Online]. [Citerat: 11.4.2020]. Tillgänglig: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/lost-cause>
- Cambridge Dictionary (2020). *Meaning of mama's boy in English*. [Online]. [Citerat: 8.4.2020]. Tillgänglig: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/mama-s-boy?q=mama%27s+boy>
- Cambridge Dictionary (2020). *Meaning of smart in English*. [Online]. [Citerat: 8.4.2020]. Tillgänglig: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/smart>
- Čekaite, Asta, Polly Björk-Willén & Jakob Cromdal (2003). Känslouttryck och samspel i flerspråkiga miljöer: om affekt som social praktik. I: Jakob Cromdal & Ann-Carita Evaldsson (red.) *Ett vardagsliv med flera språk*. Stockholm: Liber.
- Edlund, Lars-Erik & Birgitta Hene (2007). *Lånord i svenskan – om språkförändringar i tid och rum*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Ejvegård, Rolf (2009). *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Elenius, Susanna (2018). *Språkväxling och dess litterära funktioner i romanerna Gräset är mörkare på andra sidan och Onda boken av Kaj Korkea-aho*. Vasa: Vasa Universitet.
- Eliasson, Annika (2013). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.
- Eriksson, Harriet, Saara Haapamäki (2011). Att analysera litterär flerspråkighet. I: Sinikka Niemi & Pirjo Söderholm (red.) *Svenskan i Finland*. Joensuu: University of Eastern Finland. Uppsala: Textgruppen i Uppsala.

- Eriksson, Harriet & Saara Haapamäki (2017). Flerspråkighet i Kjell Westös romaner: Om en analysmodell och dess tillämpning. I: *Språk och stil: Tidskrift för svensk språkforskning*.
- Grosjean, François (1982). *Life with two languages: an introduction to bilingualism*. Cambridge: Harvard University Press.
- Gunnarsdotter Grönberg, Anna (2013). Ungdomsspråk. I: Eva Sundgren (red.) *Sociolingvistik*. Stockholm: Liber AB.
- Haagensen, Bodil (2016). Två tider – två miljöer – två romaner. Språkväxling i Kjell Westös Helsingforsskildringar. I: *Språkmöten i skönlitteratur. Perspektiv på litterär flerspråkighet*. VAKKI Publications Nr. 6. Vasa: Vakki. S. 75–89. [Online]. [Citerat: 5.4.2020]. Tillgänglig: <https://www.univaasa.fi/fi/sites/vakki/publications/sprakmoten/haagensen/>
- Jenkins, Jennifer (2007). *English as a Lingua Franca: Attitude and Identity*. Oxford: Oxford University Press.
- Jonsson, Carla (2010). Makt- och identitetsrelaterade funktioner i kodväxling. I: Nigel Musk & Åsa Wedin (red.) *Flerspråkighet, identitet och lärande – skola i ett föränderligt samhälle*. Lund: Studentlitteratur.
- Jonsson, Carla (2012). Making Silenced Voices Heard: Code-switching in Multilingual Literary Texts in Sweden. In: Carla Jonsson, Shahrzad Mahootian & Mark Sebba (ed.) *Language mixing and code-switching in writing: approaches to mixed-language written discourse*. London: Routledge
- Kalliokoski, Jyrki (2009). Tutkimuskohteena monikielisyys ja kielten kohtaaminen. I: Jyrki Kalliokoski, Lari Kotilainen & Päivi Pahta (toim.) *Kielet kohtaavat*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Koski, Mauno (1992). Erilaisia metaforia. I: Lauri Harvilahti, Jyrki Kalliokoski, Urpo Nikanne & Tiina Onikki (red.) *Metafora – Ikkuna kieleen, mieleen ja kulttuuriin*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Kotsinas, Ulla-Brit (1994). *Ungdomsspråk*. Uppsala: Hallgren och Fallgren.
- Kotsinas, Ulla-Brit (1998). *Norstedts svenska slangordbok*. Stockholm: Norstedts Ordbok AB.
- Kotsinas, Ulla-Brit (2003). *En bok om slang, typ*. Falun: Norstedts Ordbok.
- Kovács, Magdolna (2009). Koodinvaihto ja kielioppi. I: Jyrki Kalliokoski, Lari Kotilainen & Päivi Pahta (toim.) *Kielet kohtaavat*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

- Landqvist, Hans & Siv Björklund (2014). Att analysera flerspråkighet och språkväxling i skönlitteratur på svenska: förslag till analys av kontextuella komponenter. I: *Demokratia, Demokrati, Democracy, Demokratie. VAKKI-symposiumi XXXIV 13.-14.2.2014*. Vaasa: VAKKI Publications. [Online]. [Citerat: 5.4.2020]. Tillgänglig: http://www.vakki.net/publications/2014/VAKKI2014_Landqvist&Bjorklund.pdf
- Lehmann, Minttu (2015). *Språkväxling i finlandssvenska och sverigesvenska bloggtexter*. Vasa: Vasa Universitet.
- Ljung, Magnus (2006). *Svordomsboken*. Uddevalla: Norstedts Akademiska Förlag.
- Lilla Pirat Förlaget (2019). *Martin Jern*. [Online]. [Citerat: 12.12.2019]. Tillgänglig: <https://lillapiratforlaget.se/authorship/martin-jern/>
- Mahootian, Shahrzad (2012). Repertoires and resources: accounting for code-mixing in the media. In: Carla Jonsson, Shahrzad Mahootian & Mark Sebba (ed.) *Language mixing and code-switching in writing: approaches to mixed-language written discourse*. London: Routledge.
- Musk, Nigel & Åsa Wedin (2010). *Flerspråkighet, identitet och lärande – skola i ett föränderligt samhälle*. Lund: Studentlitteratur.
- Nilsson, Thorbjörn (2009). *Amerikansk slangordbok*. Norstedts Akademiska Förlag.
- Patel, Runa & Bo Davidson (2011). *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Rabén & Sjögren (2020). *Martin Jern*. [Online]. [Citerat: 20.3.2020]. Tillgänglig: <http://www.rabensjogren.se/forfattare/119562-martin-jern>
- Sebba, Mark (2012). Researching and Theorising Multilingual Texts. In: Carla Jonsson, Shahrzad Mahootian & Mark Sebba (ed.) *Language mixing and code-switching in writing: approaches to mixed-language written discourse*. London: Routledge.
- Storås, Linda (2015). *Helt fucking killercrazy – Integrerad språkväxling i tre ungdomsromaner*. Vasa: Vasa Universitet.
- Stålhammar, Mall (2010). *Engelskan i svenskan – åttahundra år av lånade ord och språkliga influenser*. Falun: Norstedts.
- SUKOL (2020). *Suomen kieltenopettajien liitto ry – Kielivalinnat vuosiluokilla 1–6*. [Online]. [Citerat: 26.03.2020]. Tillgänglig: https://www.sukol.fi/ajankohtaista/tilastotietoa/tilastotietoa_kielivalinnoista/perustietoa_kielivalinnoista/vuosiluokilla_1_6

- Svahn, Margareta (1999). *Den liderliga kvinnan och den omanlige mannen – Skällsord, stereotyper och könskonstruktioner*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- Svenska språket (2018). *Svenska språket – en allmän beskrivning*. [Online]. [Citerat: 3.5.2018]. Tillgänglig: <https://svenskaspraket.si.se/svenska/>
- Takala, Piia (2004). *Affektiva uttryck i serietidningen Kalle Anka*. Jyväskylä: Jyväskylä Universitet.
- Thorell, Olof (1977). *Svensk grammatik*. Stockholm: Esselte studium.
- Tidigs, Julia (2014). *Att skriva sig över språkgränserna – Flerspråkighet i Jac. Ahlbergs och Elmer Diktonius prosa*. [Online]. [Citerat: 19.3.2020]. Tillgänglig: https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/95611/tidigs_julia.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Tidigs, Julia (2016). *Litteraturens språkvariation, kritiken och det finlandssvenska rummets gränser. Kim Weckströms Sista sommaren, Kjell Westös Drakarna över Helsingfors och debatten om Finlandiapriset 1996*. [Online]. [Citerat: 7.4.2020]. Tillgänglig: <https://www.univaasa.fi/fi/sites/vakki/publications/sprakmoten/tidigs/>
- Wessén, Elias (1970). *Vårt svenska språk*. Uppsala: Almqvist & Wiksell Förlag AB.